Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 222 (14639) | 1977 оной сентябриин 24, суббото | Сэн 2 мүнгэн

МҮРЫСӨӨ ҮҮСХЭГШЭД— ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

СОВЕТ АРАДАЙ, манай ороной бүхэдэлхэйн түрүү үн түрэлтэнэй түүхэдэ ехэ удха шанартай һайндэр — Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ой улам ойртожо байна. Алдарта һайндэрые ажалай шэнэ амжалтаар ха, эршэтэ ажалайнгаа бэлэгүүдые Эхэ орондоо бари тиигэжэ оронойнгоо экономико, культура хүгжөөлгэ шэнэ шата дабаһан гараха зорилготой совет арад шэн тойгоор урагшаа дабшана.

Республикымнай хүдэлмэришэн анги бүхы совет дтаяа хамта социалис мүрысөөе дэлгэрүүлжэ табан, эй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хүсэл эрмэлтэйгээр ажаллажа байнхай.

Хаа хаанагүй үргэн далайсатайгаар дэлгэрһэн социа мүрысөөнэй үедэ үнэтэ олон шэнэ үүсхэл гаргаг «Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ал» «Табан жэлые — болзорһоонь урид», «Хүдэлмэри нэй эдэбхи үүсхэлдэ — инженерэй туһаламжа, дэм гэ», «Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойдо — габшагай лай 15 вахта» гэһэн уряануудай соносхогдоһонһоо по социалис мүрысөөнэй дэлисэ улам үргэдөө, энь бүри шангадаа.

Коллектив, хүдэлмэришэн бүхэн урдаа тодорхой зо о табяа. Агууехэ Октябриин ой болотор ажалай бү э хэды зэргээр дээшэлүүлжэ шадаха, продукциин ша һайжаруулха ямар арга боломжонуудай бии байһые энэр элирүүлээ. Түрүү коллективүүд, үйлэдбэриин үүшүүл арга замуудаа хаража үзөөд, тодорхой уялга ан байха.

аршье предприяти, ямаршье коллектив соо мүрысөө туг дээрэ үргэн ябагшад, түрүү зэргэдэ жагсагшад Тэдэнэр эршэтэ ажалай һайн һайхан жэшээ ха лан, сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө шэнэ амжалта түйлаха тэ зоригжуулан ударидажа ябана. Тэдэнэй ойн хүн дэ зорюулан абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэй дүүргэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүд олон тоото приятинуудһаа орожо эхилээ.

шээлхэдэ, Улаан-Үдын Железнодорожно районой шленна предприятинуудай 2 мянгаад түрүүшүүл жэлэй хоёр жэлэй даабари дүүргэһэн гаа элидхэбэ. Прибор бүтээлгын заводой 630 га, авиазаводой 60, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүү заводой 20 түрүүшүүл, 11 бригадын коллектив хо жэлэй даабари болзорһоонь 4—5 һараар уридшалан ргээ.

азаводой фрезеровщик Тимофей Иванович Федо табан жэлэй хубиингаа түсэбые 3,5 жэл соо дүүргэ ялга абаа һэн. Энэ үүсхэлынь заводой хүдэлмэришэ хүлгөөһэн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга замуу элирүүлхыень уряалһан байгаа. Заводой 1200 хү ришэн түрүү нүхэрэйнгөө үүсхэлые дэмжээд, та жэлэй даабариие 3,5—4 жэл соо дүүргэхэ гэжэ ойн оролдоно.

Мүрысөө дэлгэрүүлэгшэдэй, үүсхэл гаргагшадай ха уряа, һайн һайхан жэшээ ехэ удха шанартай. Тэ р сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө эдэбхи үүсхэл хүг бадаруулна, эршэтэ ажалда зоригжуулна. Түрүү эдэ жагсагшадай уряагаар үйлэдбэриин нөөсэ арга жонууд элирүүлэгдэн хэрэглэгдэнэ гээшэ. Иимэ боломжо предприяти, хүдэлмэриин газар бүхэндэ ха юм.

арин сэмбын комбинадай утаһа ээрэгшэ Валентина ловагай даадаг бригада табан жэлэй түсэбые 3 жэл ра соо дүүргэхэ уялга абахадаа, нооһо ээрэдэг машиные дүрбэн хүн бэшэ, харин гурбан хүнэй жа шадахые элирүүлһэн байна. Энэ бригадаһаа ээ абажа, мэргэжэл шадабаряа нарижуулха, тиигэжэ айнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ уялга олон түрүүшүүл

оһо һамнадаг машинын оператор Татьяна Петрова лгадаһан нормоһоо хоёр дахин олон машина хан ай ашаар табан жэлэй туршада хоёр табан жэлэй ари дүүргэхэ байһанаа мэдүүлээ һэн. В. Ф. Дмит агай даадаг нооһо илгагшадай бригада табан жэлэй дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэжэ хараалһан байгаа. дбэриин эдэ түрүүшүүл хэлэһэнээ бэелүүлжэ, гра аа холо уридлажа ябана. Оператор Татьяна Петро үнөө 1978 оной түсэб дүүргэхэ дүтэлөө. В. Д. риевагай бригада хоёр жэлэй даабари дүүргээ. эдбэриин түрүүшүүл ямар аргаар амжалта түйла гэхэдэ, ажалай саг зүбөөр хэрэглэнэ, мэргэжэл ша ряа дээшэлүүлнэ, шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэг Энээнэй ашаар ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэ э байһаар. «Теплоприбор» заводой токарь Анато Яковлев ажалдаа түрүү онол арга хэрэглэһэнэй р хоёр жэлэй даабари дүүргээд, арбадахи табан жэ дүрбадахи тоосоогоор продукци бүтээжэ эхилээ. Тэ й үүсхэл дэмжэһэн 100 гаран хүдэлмэришэдэй 37-ь хоёр жэлэй даабари түгэсхэбэ.

мэ жэшээнүүдые предприяти, коллектив бүхэнһөө ажа болоно. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид гэхэ, Агууехэ Октябриин алдарта ойдо ажалай бэлэг а хүсэл эрмэлзэлтэй хүдэлмэришэд олон ха юм. эр хүсэ шадалаа, оюун бэлигээ, мэргэжэл шада табан жэлэй аша туһада зорюулна. Иимэ түрүү эй һайн һайхан жэшээгээр хамтын баялиг арьбад жа, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлэгдэжэ байна. энэй хамта даабаряа дүүргэдэгтүй, уялга аба абаад, тэрэнээ бэелүүлхэ гэжэ хүсэ ша гаргадагтүй коллективүүдшье, хүдэлмэришэдшье байһаар.

лго юуб гэхэдэ, гээгдэжэ ябагшадые элирүүлхэ, эйнь шалтагаа элирүүлэн усадхаха шухала. Кол үүдэй хамтын оролдолго, хүсэ шадал гүрэнэй тү социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагда отой. Бүхы хүдэлмэришэдэй түрүүшүүлһээ жэшээ тэдэнэй дүй дүршэлые, хэрэглэдэг онол аргые жа, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлбэл, даабари гдэхэ байна. Эндэ партийна, профсоюзай, комсо организацинуудай үүргэ, нүлөө ехэ юм. Тэдэнэр өөнэй үрэ дүн саг соонь согсолхо, түрүү дүй дүр бүгэдын шадабари болгохо гэжэ анхарха ёһотой. хүндэлэлэй социалис уялганууд заатагүй дүүргэг ёһотой. Энэ хадаа коллектив бүхэнэй нэрэ хүндын мүн болоно.

Агуу Октябриин хүндэлэлдэ

ҮГЭНЬ НАЙДАМТАЙ

— Һайн бэлэдхэлтэй, ажал хүдэлмэри эмхидхэхэдээ бэрхэ, өөрынгөө, хүдэлмэришэдэй урда шанга эрилтэ табижа шададаг мэргэжэлтэд заводоймнай коллектив соо олон юм. Жэшээлхэдэ, Леонид Кондратьевич Костылёвой хүтэлбэрилдэг халаанай коллектив даабаряа хододдоо үлүүлэн дүүргэнэ, — гэжэ Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой партийна организациин секретарь А. С. Метвецов хэлээ һэн.

Леонид Кондратьевич Костылёв дүшөөд наһатай. Арбан долоон жэлэй туршада эндэ хүдэлнэ. Юрын хүдэлмэришэнһөө халаанай начальник хүрэтэрөө ургаһан байна. Заочноор техникум дүүргэһэн. Мүнөө Зүүн-Сибириин технологическа институтда һурана. Эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал табидаг юм. Л. К. Костылёвой хүтэлбэрилдэг халаанда 52 хүн хүдэлнэ. Хүдэлмэришэдые нэгэ һанал бодолтойгоор хүдэлгэхын тула эмхидхэлэй ехэхэн ажал ябуулга хэхэ бологдоно ха юм.

Дунда зэргын бэетэй, сагаахан шарайтай хүн бидэниие угтаба

— Манай халаанда зургаан бригада хүдэлнэ. Ажал хэрэгээ һайнаар мэдэдэг хүдэлмэришэдые бригадираар табинабди. Хүдэлмэришэднай түрүү онол арга хэрэглэнэ. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулнабди. Бултадаа хубиин уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ оролдоно,— гэжэ Л. К. Костылёв хүдэлмэришэд тухайгаа хэлээ һэн. Леонид Кондратьевич Костылев шифер хэхэ технологи һайнаар мэдэнэ. Хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгые хинан шалгадаг, зүбшэл заабари хэлэжэ байдаг заншалтай. Һүүлэй жэлнүүдтэ олохон. Хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлһэн байха юм. Энэ халаанай хүдэлмэришэд эрхим шанартайгаар шифер хэхэ гэһэн зорилготойгоор хүдэлнэ.

Александр Петрович Колмаковой хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэришэд илангаяа һайн үрэ дүн түйлана. Халаанай даабариһаа гадуур 1.000—1.100 хэһэг шифер гаргажа, олоной дундаһаа шалгарна. Александр Петрович Колмаков олон жэлэй туршада Тимлюйн асбоцементнэ заводто хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон. Шифер хэдэг орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсажа байдаг. А. П. Колмаков олон жэлэй туршада эрхимээр хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, Коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэнхэй. Энэ бригадын коллектив Л. К. Костылёвой халаанай эрхим коллективэй нэгэниинь юм.

Владимир Александрович Карпушинай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд эрхимээр хүдэлжэ, мүн лэ олондо жэшээ харуулна. Энэ жэлэй найман һарын даабариһаа гадуур 50 мянган хэһэг шифер гаргаад байна. Л. К. Костылёвой хүтэбэрилдэг халаанай хүдэлмэришэд Агуу Октябриин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха уялга абаад, һайн үрэ дүнгүүдые түйлана.

— Халаанаймнай бригаданууд «Октябриин 60 жэлэй нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ солодо хүртэхын тула мүрысэжэ байна. Олонхи хүдэлмэришэднай үдэр бүри даабаряа үлүүлжэ, амжалтануудые түйлана, — гэжэ Л. К. Костылёв хэлэнэ. Энэ халаанай хүдэлмэришэдтэй уулзажа хөөрэлдөөд, ажал хэрэгтэйнь танилсаад байхада олон юумэ эли тодо болоо һэн. Эдэнэр ямаршье зорилго бэелүүлхэ шадалтай зон гэжэ мэдэжэ абаа һэмди.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ТҮРҮҮШҮҮЛ

«БАМтоннельстрой» управлениин 11-дэхи, 18-дахи отрядуудай хүдэлмэришэд Хойто-Муяын хаданууд доогуур тоннель татажа байна. Эдэнэр Агуу Октябриин 60 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулан дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, эршэтэй шангаар хүдэлнэ. Олонхи хүдэлмэришэд халаан бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэжэ, олоной һайшаал магтаалда хүртэнэ.

Жэшээлхэдэ, Фатбир Хазифович Гафуровай хүтэлбэрилдэг участогай гэшүүд газар малтаха түхеэрэлгэнүүдээ шадамар бэрхээр ашаглажа, даабаряа 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Энэмнай дүй дүршэлтэй проходчик юм. Ороной олохон барилгануудта хүдэлһэн. БАМ-ай барилгада түрүүшын лэ үдэрһөө хабаадалсана.

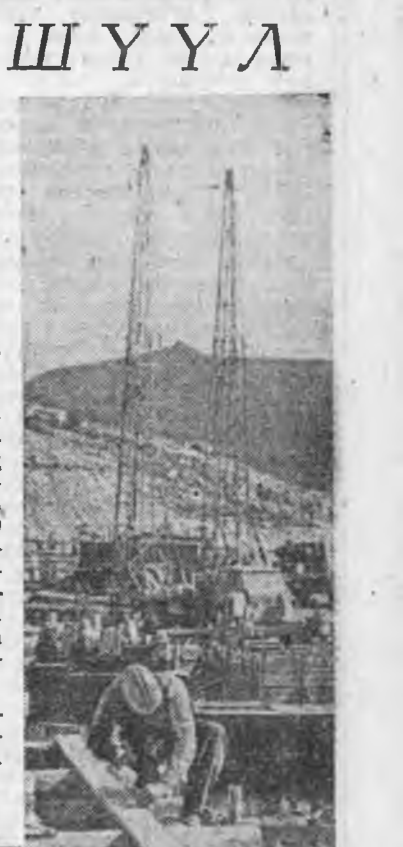

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 2-дохи нүхэнэй малталгын хүдэлмэри түлэг дундаа; Ф. Х. Гафуров.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭХЭЛ БАЙХА

Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ оролсожо манай Тулдуунай совхозой һү һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд байгша ондо һайн амжалта түйлана. Гүрэндэ һү худалдаха гурбан кварталай түсэб нэгэ һараар уридшалан дүүргээбди. Сентябриин 15-най байдалаар 14700 гаран центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаа гэхэ гү, али юһэн һарын түсэб 1300 центнерээр үлүүлэгдээ.

Жэлэй эхинһээ һү һаалгаяа нилээд дээшэлүүлһэн хоёрдохи отделениин һаалишад энэ амжалтада эгээл ехэ хубитаяа оруулаа. Жэшээнь, манай отделени үдэр бүри 36—37 центнер һү тушаана гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 10 центнерээр ехэ һү оруулһан болоно. Б. С. Ананин, Б. Д. Яртагаев, Б. А. Хабаев гэгшэдэй даадаг гүүртэнүүдэй һаалишад үнеэдэй ашаг шэмые нилээд дээшэлүүлэнхэй. Тиихэдэ минии даадаг гүүртын һаалишад үнеэн бүриһөө үдэртэ 7,5—8 килограмм һү һаажа, 11—12 центнер һү тушаана.

Манай фермын коллектив гүрэндэ һү худалдаха графигһаа нилээд уридлажа ябана. Жэлэй түрүүшын хахадта 2080 центнер һү тушаагаабди. Нигэд байхадаа жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ дүүрэн аргатай болоо гээшэбди.

Абаһан уялга, хараалһан түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө манай гүүртын коллектив шударгы һайнаар ажаллажа байна гээд хэлэлтэй. Зунай һарануудта һү ехээр һаахын түлөө шармайн оролдожо, зориһоноо бэелүүлжэ шадаабди. Намарай сагта үнеэдээ хожорооhогүйн тула мүнөө али болохоор оролдонобди. Энэ зорилгоор ургасын хуряагдаһан поли дээрэ үнеэдээ адуулнабди, нэмэлтэ тэжээл-турнепс харшэжэ эдюулнэбди. Сентябриин түрүүшын арбан хоногой байдалаар жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1785—1723 килограмм һү һааһан Ф. Чернигова, Д-Ж Шагдарова, Ц-Д. Цыренжапова гэгшэд урда урдынхидаа адли мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Зүгөөр һаалишадаймнай амжалта мал адуулагшадай ажалаа хэр зэргээр дүүргэһэнһээ дулдыдадаг. Тиимэһээ манай үхэршэд В. Пашкин, С. Доржиев гэгшэд һүрэг үнеэдээ һайса бэлшээхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдоно.

Энэ жэлдэ бидэ бүхыдөө 3967 центнер һү һааха, үнеэн бүриһөө 2320 килограмм һү абаха болонобди. Энэмнай эгээл ехэ зорилгомнай гээшэ. Һанаһанаа бэелүүлхэ эрга боломжотойбди. Үнгэрһэн юһэн һара соо 2625 центнер һүн үйлэдбэрилэгдөө. Сентябрьда хамтадаа 330 гаран центнер һаагдаха. Үлөөшэ мянган центнерээ дүрбэдэхи кварталда һаажа тушаахабди. Тиихэдээ уялгаяа болзорһоонь уридшалха болонобди.

Шэмэтэ ногооной хагдарамсаар үнеэдэй хожоржо эхилдэгынь хэндэшье мэдээжэ. Ушар иимэһээ һаалиин малые энэ үедэ һайса тордожо эхилхэ шухала. Мүнөө энэ талаар бэлдэлгэ хэгдэжэ байна. Тэжээлэй цех бэлэн болгогдонхой. Силос элбэгээр дарагдаа. Тарянай, зелёнкын узуур дээрэ үнеэднай садатараа бэлшээгдэнэ. Зүгөөр нигээд бэлшээри муудаха, үнеэд хожоржо эхилхэ. Энээниие хараадаа абажа, эдэ үдэрнүүдтэ һаагдадаг үнеэдтээ шанаржуулагдаһан шэмэтэ тэжээл үгэдэг болохомнай.

Ерэхэ үбэлжэлгэдэ бэлдэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Тугалнуудай, үнеэдэй байранууд заһабарилагдана. Үбһэн үбэлжөөнэй газаа оруулагдана. Манай гүүртэ дээрэ үнеэд оньһон аргаар һаагдадаг, малай байра соохи шэбхэ транспортёроор газаашаа гаргагдадаг болоо. Эдэ түхеэрэлгэнүүднай мүнөө хүдэлгэгдэнэ. Юрэдөө гүүртымнай малшан, һаалишан бүхэн һү ехээр һааха арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэхын түлөө оролдожо, намар-үбэлэй сагта үнеэдые зүбөөр харууһалха, эдеэлүүлхэ талаар шухала ажал хэжэ эхилэнхэй. Тиигэжэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ жэлэйнгээ түсэбһөө үлүү 2300 центнер һү гүрэндөө худалдаха гэжэ шиидэһэн совхозойнгоо һаалишадай дээшэлүүлэгдэһэн уялгые хүндэтэйгөөр дүүргэхэ хэрэгтэ манай гүүртынхид ехэхэн хубитаяа оруулхын түлөө тэмсэнэ.

Т. ТУГМИТОВ,
Яруунын аймагай Тулдуунай совхозой һаалиин фермые даагша.

2-дохи БЛОК ТУРШАГДАЖА ЭХИЛЭЭ

Гусиноозерско ГРЭС-эй 2-дохи энергоблогой промышленна туршалга сентябриин 23-да эхилбэ. Энергоблогой котел, турбина хүдэлгэн туршагдаха байна. Энээнэй һүүлээр 210 мянган киловатт хүсэтэй блок эшаглалгада тушаагдаха, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргаха юм.

Н. НАМСАРАЕВ.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

Ниислэл хото айлшадые уряална

МОСКВА, Советскэ талмай. Агууехэ Октябриин баярай өйдо зорюулагдаһан экскурсинуудые Московско городской бюрогой бэлдэһэн, «Баатаршалгын 60 жэл» гэжэ экскурси эндэһээ эхилнэ. Октябриин зэбсэгтэ восстаниин штаб — Сэрэгэй-революционно комитет эндэ, Моссоведэй байшан дотор, 1917 оной октябриин һүүл багта хүдэмэрилжэ эхилһэн юм. Петроградта революциин эхилһэн тухай телефонограмма эндэ ерэһэн байгаа.

2,8 миллион үлүүтэй москвагайхид ниислэл хотын айлшад үнгэрэгшэ зун Москвагай ба областиин дурасхаалта газарнуудтай танилсаа.

Саг үргэлжэ олошоржо байгаа аяншалагшадта зорюулагдан, хотын оршом соо түүхэтэ-революционно, түүхэтэ-архитектурна, литературна хараа шэглэлтэй 200 гаран маршрут бэлдэгдэнхэй. Һургуулиинхид болон студентнэр В. И. Ленинэй нэрэтэй, Московско комсомолой габьяата түүхэтэйнь холбоотой газарнуудаар ябаха. Урданайнь байдалые мэдэхэ дуратайшуул хуушанай Москватай, Ородой гүрэнэй ниислэл хотын бүрилдэн бии болоһон түүхэтэй, үзэсхэлэн музейнүүд — заповеднигүүдтэй танилсаха байха. А. С. Пушкинай, А. И. Герценэй, А. С. Грибоедовэй, мүнород болон совет соёлой бусад элитэ мэдээжэ хүнүүдэй ажабайдал ба ажал хэрэгүүдтэнь зорюулагдаһан олон экскурси хэгдэнэ.

Энэ жэл Москвагай экскурсиин карта дээрэ шэнэ маршрудууд бии болоо. Тэдэнэй дунда «Москва олимпийская», СССР-эй Наукануудай академиин гол ботаническа саад гэһэн маршрудууд бии.

(ТАСС).

ВАШИНГТОНДО ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОБО

ВАШИНГТОН. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай гүрэнэй секретарь С. Вэнстэй эндэ хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилбэ. Стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлалгын асуудалда гол анхарал хандуулагдаа. Тэрэшэлэн, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые шиидхэн заһаруулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

А. А. Громыкын хүндэлэлдэ США-гай гүрэнэй секретарь сайлалга эмхидхээ. Сайлалгын үедэ совет-американ харилсаанай олон янзын асуудалнуудаар һанал бодолоо мэдэлсэбэ.

Американ талаһаа — национальна аюулгүйн асуудалаар США-гай президентын туһалагша З. Бжезинский, гүрэнэй секретариин орлогшоно У. Кристофер, Ф. Хабиб, Дж. Вест, гүрэнэй секретариин тусхай советник М. Шуьман; Совет талаһаа — СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. М. Корниенко, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин сайлалгада байлсаа.

ҮХЫ ХҮДЭЛМЭРЕЭ НЭГЭ ЖЭГДЭЭР...

спубликымнай колхоз, уудта ороохо таряа, абха хуряаха, намарай хахалха харюусалгатай мэри түлэг дундаа байна. Энээнтэй хамта тэжээл бэлэдхэхэ, зе хуряаха, ногооной гу гаргаха ажал үргэлжэл

ряадай АССР-эй статискэ управлениин мэнэй ёһоор сентяб 19-нэй байдалаар бү 282.213 гектарай ото-бобово ургамалнууд гдажа, тэрэнэй 218 гаран гектарынь хужа абтаа. Тиигэжэ тарянанай, горохой процентнь хүлһөө буул

яа хуряалгаар Кабан Прибайкалиин, Барга Хяагтын, Хурамхаа аймагууд түрүүлжэ яба Эдэ аймагуудта ороохо най 61—78 процентнь аад байна. Тиигэбэ олохон аймагта ургаса алта унжагайрна. Илан Сэлэнгын, Хэжэнгын, Яруунын аймагууд Эндэ ороохо та нь дүрбэнэй нэгэ ху из хуряагдажа абтан

агдаһан полинууд дээрэһээ эгээн ехэ ургаса Кабанскын, Прибайкалиин, Түнхэнэй аймагуудта абтаба. Тус аймагай ажахынуудта гектарай 12,2—15,9 центнер тараан суглуулагдаа. Бүхыдөө республикын колхоз, совхозуудай хуряагдаһан полинуудһаа гектарай дунда зэргээр 8,9 центнер ороохон гараа. Зүгөөр Хэжэнгын, Хориин, Загарайн, Яруунын аймагуудта ургаса тон бирагүй.

6.907 гектарай хартаабха малтагдаа гэхэ гү, али бүхы тарилгын 51 процентнь хуряагдана. Баунтын аймагта бүхы хартаабхань малтагдажа дүүрэнхэй. Баргажанай, Кабанскын, Сэлэнгын аймагуудай ажахынуудта ехэнхи хартаабхань малтагдаа. Тиин Прибайкалиин, Хориин, Хяагтын, Загарайн, Зэдын, Бэшүүрэй аймагуудта энэ хүдэлмэри хахадалаашьегүй байһаар.

Хартаабхын ургаса Кабанскын, Бэшүүрэй аймагуудта дунда зэргэ гектарай 71—79 центнер хуряагдаһан байна. Республикамнай бүхы дээрээ гектарай 49 центнер хартаабхын ургаса абанхай. Тон бирагүй ургаса Сэлэнгын, Хориин, Хэжэнгын, Хурамхаанай аймагуудта хуряагдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ тэжээлэй корнеплодууд малтагдажа захалаа. Бүхыдөө тарилгын 6 процент хуряагдаа гэхэ гү, али хамта 254 гектарынь малтагдаа. Энэ хүдэлмэри Яруунын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудта хурданаар ябуулагдажа байна.

Колхоз, совхозуудта 350 гектарай овощ суглуулагдажа, тарилгын 18 процент хуряагдажа, гектар бүриһөө дунда зэргээр 88 центнер ургаса абтаа. Овощ хуряалга Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Улаан-Үдын аймагуудта эмхитэйгээр ябуулагдана. Эндэ бүхы ургасын гурбанай нэгэ хубинь шахуу суглуулагдаа. Эгээн һайн ургаса Хэжэнгын аймагта хуряагдаа. Эндэхи гектар бүриһөө 293 центнер овощ абтаһан байна. Мүн Хяагтын, Бэшүүрэй аймагуудта овощ муу бэшэ. Тиигэбэшье олонхи аймагуудта огородой эдеэнэй ургаса бирагүй.

Һүүлэй мэдээгээр республикын колхоз, совхозуудта 81 мянга гаран гектарта намарай паар хахалагдаа. Тиигэжэ хараалагдаһан түсэб 38 процентээр дүүргэгдээ. Нёдондоной энэ үеынхиһөө 7 процент ехэ хахалагдаа. Энэ шухала хүдэлмэри Кабанскын аймагай ажахынуудта хурданаар ябуулагдана. Мүнөө эндэ 17 мянгаад гектарта намарай паар хахалагдаа гэхэ гү, али түсэбөө 60 процентдэ хүргэнхэй. Тиин гэһээ Хурамхаанай, Сэлэнгын, Яруунын, аймагуудта намарай паар хахалха хүдэлмэри тоогдонотүй, түсэбэйнь миил 15—21 процент дүүргэгдэнхэй.

Үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгые хаража үзэбэл, сабшалангай, таримал ногооной 71 процентнь хуряагдаад байна. Захааминай аймагай ажахынууд бүхы сабшалангаа, таримал ногоогоо хуряажа дүүргэнхэй. Мүн энэ хүдэлмэри Яруунын, Хурамхаанай, Ахын аймагуудта захадаа гараха дүтэлөө.

Бүхыдөө 289 мянга гаран тонно үбһэн бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али түсэб 64 процент дүүргэгдэжэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө 3 процент ехэ үбһэн һурилэгдөө.

Кабанскын аймагай ажахынууд 17 мянгаад тонно үбһэ бэлэдхэжэ, түсэбөө 99 процентдэ хүргөөд, нёдондонойнгоо хэмжээ 21 процентээр дээшэлүүлээ. Мүн Түнхэнэй, Захааминай, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай аймагууд үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө 82—90 процент дүүргээд байна.

Зүгөөр Яруунын, Хориин аймагууд үбһэ бэлэдхэхэ түсэбэйнгөө гурбанай нэгэ хубиинь дүүргэнхэй. Бэшүүрэй, Зэдын, Загарайн, Хэжэнгын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Ахын, Хориин аймагуудай, ажахынууд нёдондоной энэ үеынхиһөө бага үбһэ һурилөө.

Колхоз, совхозууд жэлһээ жэлдэ сенаж ехээр дарадаг боложо байна. Мүнөө жэлдэ бүхыдөө 883 мянган гаран центнер сенаж дарагдажа, түсэб 129 процент дүүргэгдээ, нёдондоной энэ үеынхиһөө 8 процентээр ехэ бэлдэгдээ. Энэ талаар Баргажанай, Хурамхаанай, Улаан-Үдын, Прибайкалиин, Зэдын аймагуудай ажахынууд шалгаржа гараа. Эдэ аймагууд сенаж дараха түсэбөө хоёр дахин шахуугаар, тэрэнһээ ехээр үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Тиин гэһээ Хорин, Хяагтын, аймагууд сенаж дараха түсэбөө арайхан хахадлаһан байна.

Энэ жэлдэ 540 мянга гаран тонно ногоон силостэ дарагдажа, нёдондонойхиһоо 17 процентээр бага бэлдэгдээ. Нёдондонойхиһоо ехэ силос дараһан аймагуудай тоодо Түнхэнэй, Прибайкалиин, Кабанскын, Захааминай, Зэдын аймагуудороно.

Витамин элбэгтэй ногооной гурил гаргаха түсэб бүхы дээрээ 67 процентдэ хүргэгдөө, хамтадаа 13.667 тонно бэлдэгдээ. Нотооной гурил гаргаха түсэбөө Хурамхаанай, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй аймагууд үлүүлэн дүүргэһэн жэшээтэй. Харин Хэжэнгын, Прибайкалиин Захааминай, Загарайн, Баргажанай аймагуудай колхоз, совхозууд ногооной гурил бага гаргажа, түсэбэйнгөө гурбанайшье нэгэ хубида хүрөөгүй байшоо.

Колхоз, совхозуудта һолоомо суглуулха, һурилхэ, хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. Мүнөө дээрээ нёдондоной энэ үеынхиһөө ехэ һолоомон суглуулагданхай: Зүгөөр гектар бүриһөө тон бага һолоомон суглараа. Энэ хүдэлмэриие хурдадхажа, бүхы һолоомоёо фермэнүүдэй газаа оруулжа абаха зорилго табигдана.

БОДОТО АРАДАЙ ҮНДЭҺЭН ХУУЛИ

СССР-эй КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТ

БҮГЭДЭ АРАДАЙ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

СССР-эй шэнэ Конституциин проект хадаа бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай документ болоно. Энэнь юугээр тодорхойлогдоноб гэхэдэ, хүгжэлтэ түгэс социализмын туйлалтанууд проект дотор анха түрүүшынхеэ хүсэд бүринөөр, хуулита ёһоор батадхагдахаһаа гадна, ниитын хүгжэлтын эршэ түгэс дабшалта, тэрэнэй социальна үндэр дээдэ уг зорилгонууд эли тодоор тайлбарилагданхай. Мүн ерээдүйн коммунис ёһоной ниитын захиргаанай тогтонижон бүридэлгын хараа шэглэлнүүд элирхэйлэгдэнэ. Шэнэ Конституци совет арадай туйлалтануудые хуулиһаа эшэ татажа, найруулан бэшэнэ. Эдэнь интернациональна ехэ удха шанартай. Шэнэ Үндэһэн Хуули баталагдан абтахадаа, дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ хүсэн түгэлдэр, удаан сагай туршада ашата нүлөө үзүүлхэнь дамжаггүй.

Манай аймагай ажалшад шэнэ Конституциин проектые ехэ эдэбхи дэбжэлтын оршон байдалда зүбшэн хэлсэһэн, зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлһөөр байна. Олон коллективүүдтэ, жэшээлэн хэлэбэл: Хэжэнгын, Загаһатын, Чисаанын совхозуудта, Хүртэйн леспромхоз ба бусад предприятинууд, эмхи зургаануудта митингнүүд, суглаанууд болоходоо, хүдөө ажахын ба промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн аймагай түбэй алба хаагшад СССР-эй Конституциин проектые, КПСС-эй гадаадын ба дотоодын политикые бүгэдэ ниитээрээ һайшаажа байһанаа мэдүүлээ.

Тус проектые зүбшэн хэлсэһэн тон олонхи суглаанууд тэдээндэ хабаадагшадай үндэр дээдэ үүсхэл дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө. Тэдэнэй дүнгүүдһээ харахада, аймагай ажалшадай үйлэдбэриин ба политическэ эдэбхи ехээр бадаранхай. Конституци тушаа һанамжануудые хэлэхэтээ хамта, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар улам һайжаруулха шухала шухала дурадхалнуудые оруулна, ажаглалтануудые хэнэ, шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхарал хандуулна.

Үгэ хэлэһэн бүхы хүнүүд ороной Конституциин проектые үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэбэ. Жэшээлхэдэ, Худанай леспромхозой түб — Сулхара тосхоной хүүгэдэй саадые даагша Н. Н. Абламская үгэ хэлэхэдээ, Конституциин проектые, тэрэнэй бүлэгүүд болон статьянуудые бүрин һайшаанаб гэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагша, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха аймагай комбинадай хүдэлмэришэн Б. Ц. Доржиев: «СССР-эй Конституциин проектые бүрин һайшаахатаяа хамта, манай социалис демократиин гүн гүнзэгыгөөр элирхэйлэн тодорхойлогдоһон I бүлэг тушаа тусхайлан тогтохые хүсэнэб. Имагтал манай ороной ажалшад обществын ба гүрэнэйнгөө хэрэгүүдые хүтэлэлгэдэ үргэнөөр хабаадаха аргатай байна. Энэ ба бусад бүлэгүүдыень үнэн зүрхэнһөө һайшаанаб» гэжэ мэдүүлээ. Тэрэшэлэн ГРП-гэй мастер В. Ф. Агеев, Хэжэнгын дунда һургуулиин багша В. Б. Одоева, Михайловска ЛЗП-гэй хүдэлмэришэн И. К. Черных болон бусад олон хүн тиимэл һанамжануудые хэлэбэ. Зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадагшад III бүлэгэй 23-дахи статьяе мүн лэ һайшаана. Жэшээлхэдэ, аймагай хэлхээ холбооной узелай ахамад бухгалтер В. А. Гомбоева иигэжэ мэдүүлһэн байна. «Совет хүнүүдэй аша туһада Ленинскэ партиин, манай гүрэнэй зүгһөө али тухай ехэ анхарал оролдолгын гаргагдадагые энэ статьяһаа харанабди. СССР-эй Конституциин проектые угаа ехэ баяртайгаар һайшаанаб». Загаһатын совхозой хонишон Н. Д. Дондоков, Михайловска ЛЗП-гэй пилорамын хүдэлмэришэд ооһэдынгөө һанал бодолнуудые хэлэхэдээ, аймаг доторхи улад зоной байдалай жэлһээ жэлдэ һайжаржа, соёл болбосоролой түгэлдэр түргэнөөр хүгжэжэ байһые тодорхой тоо, баримтануудаар харуулаа.

Үгэ хэлэһэн коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүдэй зариман проектын 59-дэхи статья дээрэ тусхайлан тогтоно. Хэжэнгын ГРП-гэй управлениин директор В. И. Разумов иигэжэ мэдүүлбэ: «СССР-эй эрхэтэн бүхэн Үндэһэн Хуулияа, совет хуулинуудые сахиха, социалис байдалай ёһо гуримуудые хүндэлхэ. СССР-эй эрхэтэнэй үндэр нэрэ зэргые хүндэтэйгөөр абажа ябаха уялгатай гэжэ Конституциин проект дотор тон зүб хэлэгдэнэ. Оронойнгоо Конституциие бултадаа жэншэдгүй дүүргэхэ, ажалай журам сахиха, нягта эмхидхэлтэй байха ёһотойбди» гэбэ. Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь Б. Ц. Цыдыпов, Хүртэйн леспромхозой модо бэлэдхэлэй бригадын бригадир Х. Г. Зиганшин гэгшэд проектые үнэн сэдьхэлһээ һайшаан дэмжэһэн үгэнүүдые хэлээ.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан элдэб мэргэжэлтэй, үбгэншье, залуушье хүнүүд арад зоной эрилтэ хэрэглэмжэ һайнаар хангаха, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэри улам һайжаруулха, адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, коллективүүдтэхи ажалай ба гүрэнэй журам бэхижүүлхэ тухай, Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха тухай олон дурадхалнуудые оруулһан байна. Хаа хаанагүй боложо байгаа зүбшэн хэлсэлгэ ажабайдалай элдэб һалбаринуудтахи ажал хэрэгые анхаралтай нарипаар шэнжэлхэ, тэдэнээ шэнэ Конституциин үндэр дээдэ гол ёһонууд ба эрилтэнүүдэй үндэһөөр сэгнэхэ арга олгоно.

Совет Үндэһэн Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ олохон хүнүүд социалис шэнэ уялгануудые абаһан байна. Жэшээлхэдэ, барилгашадай бригадир Н. К. Егоров тус бүридөө 12 байратай хоёр гэрые Агууехэ Октябриин ой хүрэтэр, тайлбарилан хэлэбэл, тогтоогдоһон болзорһоо һара хахадаар урид дүүргэхэ уялга абаһан аад, тэрэнээ дүүргэхэ дүтэлөө.

Загаһатын, Чисаанын совхозуудай һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэбые байгша оной ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхээр шиидэһэн байгаа. Аймагай үйлэдбэриин бусад коллективүүд мүн лэ тиимэ уялгануудые абанхай.

Хэжэнгын аймагай коммунистнууд, бүхы ажалшад СССР-эй шэнэ Конституциин проектые нэгэ һаналтайгаар һайшаан, парти болон правительствынгаа анхарал оролдолгодо харюу болгон, эдэбхитэй габшагайгаар ажаллана, түсэбүүдээ, Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Загаһатын совхозой һаалишад гүрэндэ һү тушааха юһэн һарынгаа түсэб болзорһоо урид дүүргэнхэй. Августын 22-ой байдалаар Хэжэнгын тоһоной заводто 3951 центнер һүн эндэһээ тушаагдаад байба. Гэхэ зуура гурбан кварталай түсэбөөр 3880 центнер һүн тушаагдахаар хараалагдаһан юм. Энэ хэрэгтэ Хүсөөтын МТФ-гэй коллектив хамагһаа ехээр хубитаяа оруулаа. Эндэхи һаалишад Ц. Дашицыренова, Д. Цыренжапова, Ц. Николаева, П. Намсараева гэгшэд социалис мүрысөөндэ эрхимлэһээр.

«50 лет Октября» совхозой һаалишан Ажалай Улаан Тугай орденто, аймагай Соведэй депутат Елизавета Далаевна Кузьмина 8 һарын туршада һаамхай үнеэн бүриһөө 2400 килограмм һү һаажа, социалис уялгаяа нилээд үлүүлээ. Мүрысөөгөө үргэлжэлүүлэн, урда тээнь абаһан уялгануудаа дахин хаража үзөөд, жэлэй һүүл болотор һаамхай үнеэн бүриһөө 3 мянган килограмм хүрэтэр һү һааха гэжэ тэрэ шиидэнхэй.

Аймагай ажалшад СССР-эй шэнэ Конституциин проектын бүлэг, статья бүхэниие тон анхаралтайгаар уншажа, шудалжа, зүбшэн хэлсэжэ, зохихо тобшололнуудые хэжэ үргэлжэлһөөр.

Ю. ВАСИЛЬЕВ.
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь.

Хяагтын трикотаж нэхэдэг фабрикын утаһа ээрэгшэ Хүндэлэлэй Тэмдэг орденто Галина Сизых, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто Надежда Доржиева, ВЛКСМ-эй гэшүүн Людмила Вислобокова гэгшэд түрүү һуури эзэлнэ. Тэдэнэр СССР-эй ш ституциин проектээр зоригжон дээшэлүүлэгд циалис уялгануудые абаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Вислобокова.

Анхарагты: түрүү дүй дүршэл

ШЭНЭ ГУРИМААР ХҮТЭЛБЭРИЛНЭ, ТООСО

Аймагай колхоз, совхозууд үйлэдбэреэ цехэй гуримаар эрхилээд, ажахынгаа цехүүдтэ чек хэрэглэжэ тоосодог болохо түрүү дүршэл нэбтэрүүлжэ байна. Иимэ гуримаар үйлэдбэреэ эрхилхынгээ урда тээ Карл Марксын, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой, мүн хүршэ Шэтын областиин ажахынуудта ошожо, дүй дүршэлтэй танилсажа ерээ һэн.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз Сэлэнгэдээ үйлэдбэриингөө хэмжээгээр ехэшэг, олон һалбаритай ажахы юм. Шэнэ гуримда орохын урда энэ колхоздо хэдэн комплексно бригаданууд тус тустаа звено, ферма, тракторна бригаданууд боложо хэдэн шата дамжан хүтэлбэрилэгдэдэг байгаа һаа, харин мүнөө үйлэдбэриин һалбари бүхэн тусхай шэглэлтэй цехэй гуримаар эрхилэгдэнэ.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй хоёр жэлэй туршада үйлэдбэреэ гол түлэб газар таряалан эрхилхэ шэглэлдэ оруулха зорилготойгоор ехэ ажал ябуулна. Тиимэһээ газар таряалангай цех энэ колхоздо шухала болонхой. Тус цехые колхозой ахамад агроном М. В. Аханянов хүтэлбэрилнэ. Тракторно-таряан ажалай бүхы бригаданууд тэрэнэй мэдэлдэ ороо. Шэнэ гуримай шэнжэ ажалай бүтээсэдэ сэхэ нүлөөтэй юм. Юуб гэхэдэ, энэ гуримай ёһоор цехүүдтэ чек хэрэглэжэ тоосодог болоо. Жэшээнь, үдэр бүри механизаторай ажалда түлөөһэнэй наряд бэшэнгүйгөөр, харин түрүүн тодорхойлогдоһон үйлэдбэриин даабариин ёһоор тэрэнэй ажалай бүтээсэ хэмжэгдэнэ. Элдүүрилэгдэдэг газар, мүн тэрэ газар дээрэ хэгдэдэг ажалай хэмжээнэй тусхай технологическа картын ёһоор мэдээжэ байһан хадаа, механизаторта абтаһан ургасын зэргээр түлбэри үгтэхэ.

Иимэ гуримда орохын урда колхозой экономистнууд, тоо бүридхэгшэд болон бусад харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд ажахынгаа таряаланда, полинууд дээрэ хэгдэхэ хүдэлмэри бүхэнэй хэмжээе, ургаса зөөхэ харгы бүхэнэй утые, ажалда гаргашалагдаха бусад гаргашануудые тодорхойлоо.

Газар таряалангай цехһээ гадна оньһожоруулгын ба ашаглалгын, хонин ажалай, үхэр малай, гахай ба адуу мори үсхэбэрилгын, капитальна барилгын ба заһабарилгын хамһабариин предприятинуудай ба ажалшадай эрилтые хангаха цехүүд Ноёхоной колхоздо эмхидхэгдэбэ.

Энэ колхоз шэнэ гуримда даб гэһээр ороогүй юм. Бэлдэлгын ажал хоёр жэлэй туршада ябуулжа үргэлжэлүүлһэн байна. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэдтэ колхозой зүгһөө иимэ асуудал табигдаһан байгаа: «Эрдэм, техникын дэбжэлтэдэ хүсэд харюусажа, ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлжэ, продукциин шанар һайжаруулхын тула ямар хэмжээнүүд хэрэгтэйб?» Колхозой үйлэдбэриин бүхы тоо, баримтануудые эрдэмтэд шудалжа, ЭВМ хэрэглэн, ажахын арга боломжонуудыень эгээн хүсэдөөр хэрэглэхэ тушаа тодорхой зүбшэл, заабари үгэһэн юм. Эрдэмтэдэй зүбшэлые колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, түрүү ажалшад анхаралтайгаар шудалжа, ажахынгаа үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхын тула дэлгэрэнгы хэмжээнүүдые хараалаа. Тэрэ хэмжээнүүдэй тоодо мүнөө бэелүүлэгдэжэ байһан цехэй гуримаар хүтэлбэрилхэ, чек хэрэглэжэ тоосодог ажалай эмхидхэлгэ болоно.

Мүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо шэнэ гурим нэбтэрүүлхэ гэһэн бэлэдхэлэй ажал ябуулагдажа байна. Мал ажал, илангаяа хони үсхэбэрилгэ, энэ ажахын гол шэглэл юм. Тиимэһээ мал ажалай цех эндэ шухала һуури эзэлхэ ёһотой. Шэнэ гуримтай дүтэ танилсахын тула колхозой зоотехнигүүд, ветеринарнууд, хонишодой тусхай түлөөлэгшэд Шэтын областиин түрүү ажахынуудаар ябажа, удаан саг соо тэндэхи ажалай эмхидхэлые шудалһан

Мал ажалай цех
мэрние колхозой
зоотехник ба зоо
лекционер хоёр ху
хэ. Энэ колхоздо
комплекснууд мат
техническэ зэбсэ
бэе бэедээ адли ю
һээ чегэй гуримаар
до угаа таарамжат
һанагдана. Һаалиш
лекснуудые цехэй
хүтэлбэрилхэдөө,
хадаа зүбшэл үг
мэргэжэлтэ бэшэ,
лэдбэри хүтэлбэрил
тэй, харюусалгатай
лоно бшуу.

Хонин ажалда
рим илангаяа таар
Юрөөгэй колхоздо
га гаран нарин но
нид үсхэбэрилэгдэ
ранууд даагша
дүршэл адли
отарануудые тэжэ
галга хаа яа ил
шэ. Харин мүнөө
та хэгдэһэн бүхы
риин түлөө чегэр
болоходо, оролдо
дүршэлтэй хонишод
дэ үгтэһэн мүнг
ээд болоһон уш
ра, зөөриеэ гам
лээ арьбалха бшуу
дөө бодото
ажаллахада урмат
жэ хонишод шэнэ
дэмжэнэ.

Г. БЕ
Сэлэнгын аймгуй
хүдөө ажахы
ленинин тү
экономическа

ҺУРАЛСАЛ ЭХИЛХЭ ДҮТЭЛӨӨ

Политическэ, экономическа һуралсалай жэлэй эхилхэ саг ойртобо. Энээнэй урда тээ КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан пропагандистнарта туһаламжа болгон, хэдэн семинарнуудые үнгэргэжэ байна.

Үнгэрөөшэ июнь һарада эхин шатын политическэ һургуулинуудай пропагандистнарай семинар үнгэргэгдэһэн юм. «КПСС-эй политикын шухала шухала асуудалнууд» гэһэн программын зарим гол шухала темэнүүдээр лекцинүүд уншагдаһан байгаа.

Байгша оной сентябриин 13—16-да марксизм-ленинизмын үндэһэн суртал шудалдаг һургуулинуудай пропагандистнарай семинар үнгэргэгдэбэ. «КПСС-эй политика — марксизм-ленинизмын бодото бэелэл» гэһэн курсда хабаатай асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдаа. «Совет социалис ажабайдал — Октябриин Эхэ ороной гайхамшаг туйлалта мүн», «Мүнөө үе шатадахи үзэл бодолой тэмсэл», «Совет засагай жаран жэл соо Буряадай АССР-эй туйлалтанууд», «Агуу Октябриие нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада Буряад ороной ажалшад социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэнэ», «Шэнэ Конституциин проект тухай» болон бусад темэнүүдээр лекцинүүд уншагдаа.

Партийна, совет органуудай хүдэлмэрилэгшэд: Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй түрүүлэгшын орлогшо А. И. Кораблев, партиин обкомой пропаганда, агитациин таһагые даагшын орлогшо, түүхын эрдэмэй кандидат Д. Б. Шагдуров, эрдэмтэд Е. Е. Тармаханов, В. К. Дырхеев, Д. Б. Улымжиев, Б-М. П. Балданов, Л. В. Олзоева, Н. А. Анпилогов болон бусад пропагандистнарай семинар дээрэ лекцинүүдые уншаһан байна.

Промышленна предприятинуудай, барилгын ба транспортын организацинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинуудай дунда шатын һуралсалай пропагандистнар энэ семинарта хабаадаа.

Д. БАСАГАНОВА.

Совет орон: ШЭНЭ ҺОНИН

○

ТАТАРАЙ АССР. Уһа ехэтэй Кама мүрэнэй эрьедэ, КамАЗ-һаа холо бэшэхэнэ Нижнекамска ГЭС баригдажа байна. Арбадахи табан жэлдэ ашаглалгада үгтэхэ энэ ГЭС 1 миллион 248 мянган киловатт хүсэтэй юм. Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн алдарта баярые амжалтатайгаар угтахын түлөө үндэр уялга абаһан барилгашад дүрбэн зуу мянган кубометр бетон шудхажа, хэхэ жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэжэ зоригжонхой.

Коллектив абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГЭС-эй барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ДАЙНАЙ БА АЖАЛАЙ БААТАР

КИРОВСК. (Могилевско область). (ТАСС-ай корр.). Советскэ Союзай Герой, Социалис Ажалай Герой, колхозно үйлэдбэриин элитэ мэдээжэ эмхидхэлшэ К. П. Орловскидо бюст тэрэнэй түрэл нютагта — «Рассвет» колхозой түб Мышковичи тосхондо табигдаба.

Орловскиин ажаябадал хадаа парти болон арадтаа үнэн сэхээр алба хэлгын толотомо гэршэ жэшээ болоно гээд митинг дээрэ тэмдэглэгдээ. Тэрэ граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта эдэбхитэйгээр хабаадаһан байгаа. Фашистнуудтай байлдаануудай нэгэндэ партизанска командир хүндөөр шархатажа, эрэмдэг болоо һэн. Гэбэшье Белоруссиие сүлөөлһэнэй һүүлээр бусад хатуу зоригтой хүн, коммунист К. П. Орловский түрэл тосхондоо ерэжэ, колхоз хүтэлбэрилэн, тэрэниие ороной түрүү ажахынуудай тоодо гаргаһан байгаа.

Мүнөө «Рассвет» колхоз түрүүлэгшынгээ нэрые хүндэтэйгөөр зүүнэ. Ажахы орооһо таряанай, хартаабхын, овощой, алим жэмэсэй үндэр баян ургаса ургуулдаг, ехэ һү, мяха үйлэдбэрилэн абадаг байһаараа алдаршанхай. Колхозой түб бууса болбосон түхэлтэй, гоё һайхан һуурин тосхон болонхой.

ТРАКТОРНУУД — ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

МИНСК. (ТАСС-ай корр). Заводой конвейерһээ трактор гараба. «900» гэһэн тоо урдань яларна. Жэлэй эхинһээ хойшо Минскын тракторна завод түсэбһөө гадуур эды трактор бүтээн гаргаба бшуу. Ойн баярта жэлэй уялгануудай гол пункт дүүргэгдээ.

Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөөндэ кузнечно корпусой коллектив түрүү һуури эзэлжэ ябана. Ашаг үрын ба шанарай 18 комплексно бригада эндэ эмхидхэгдэнхэй. Технологическа бүхы хүдэлмэриие хамтадхадаг участогуудые эдэнэр холбодог юм. Энэнь хүдэлмэреэ тодо наринаар ябуулхадань туһална. Предприятиин түрүү мэргэжэлтэд түмэршэ дархашуулда инженерэй дэмжэлгэ үзүүлһэн байгаа. Шэнэ юумэн продукци үйлэдбэрилэн гаргалгые нилээд ехэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха арга олгоно.

Жэлэй дүүрэтэр Минскын трактор бүтээгшэд түсэбһөө гадуур 200 машина гаргаха юм.

ЕХЭ-БОЛДИНО.
ковско область).
Ленинградһаа, Но
лон Новосибирск
ба Горькиһоо ер
шадые урданай
сэсэрлиг «угтаба
Пушкинай ажаһ
тосхондо манай ор
зохёолшод, шүү
Пушкинска зан
шалгануудта сугл
на. Агуу поэдэй
бэшэжэ абадаг ба
нуудые гүйсэдхэ
клорно ансамбль
шалгануудта хаба

КИШИНЕВ. Мо
зар таряалангай
лэгшэд техническ
дай виноград хур
бэ. Хуряалгын х
отрядна арга тэ
ноор хэрэглэнэ,
ленна предприят
дэлмэришэд, сту
һурагшад ойн ба
1.5 миллионһоо
но жэмэс суглу
абанхай.

Манай хөөрэлдөөн

ХАНИ НҮХЭДНАЙ ХАРААД...

Һаяхан Германиин Демократическа Республикын бүлэг журналистнар, ороной радио-дамжуулгын комитедэй «Үдэрэй һонинууд» (Новости дня) гэһэн журналай редактор, энэ жэлдэ СЕПГ-гэй ЦК-гай дэргэдэхи дээдэ партийна һургуули дүүргэһэн Рольф Шик түрүүтэйгээр БАМ-ай барилгада ерэһэн байна.

Тэдэнэртэй БАМ-дахи манай корреспондент Геннадий Бадмаев уулзажа, хөөрэлдэһэн байха юм. Энэ хөөрэлдөөнь доро толилогдобо.

Нүхэр Рольф Шик, хэдэн журналистнар манай нишэ хүрэжэ ерэбэ гээшэт, ямар зорилго урдаа табинхайбта?

— Намтай сугтаа Людвиг Клаус Хортмут Шорш хоёр ерэлсээ. Людвиг Клаус Лейпцигэй университедэй журналистикын факультет дүүргэһэн юм. Мүнөө радио-дамжуулгын залуушуулай редакциин корреспондентээр хүдэлнэ. Энэ нүхэрнай танай орон нютаг түрүүшынхеэ ерэнхэй, тэрэниие, илангаяа совет залуушуулай ажабайдал, хүсэл эрмэлзэл һонирхуулна.

Харин Хортмут Шорш Совет орон дотор яһала аяншалһан хүн. Энэнь 22-дохи аяншалгань болоно. Хортмут гээшэмнай «Радио и телевидение» журналай фотокорреспондент юм.

Энэ аяншалгамнай Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойн баярта зорюулагданхай. Совет засагай тогтоһоор 60 жэлэй туршада дэлхэйн түрүүшын социалис гүрэнэй түүхэтэ амжалтануудые, арад зонойтнай гайхамшаг ажабайдал болон гайхамшаг баатаршалга, мүнөө партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые ажабайдалда бэелүүлэн, арбадахи табан жэлэй асари ехэ барилганuудые хайшан гэжэ бодхожо байһаниие оронойнгоо радио шагнагшадта хөөрэжэ үгэхэ, түбэй телевиденеэр харуулха гэһэн зорилго урдаа табинхайбди.

Манай Совет орон дотор хаана, ямар газарнуудаар аяншалан ябажа, арад зоноймнай ажабайдалтай танилсабат?

Гэрһээ гараһаар һара шахуу боложо байнабди. Ниислэл хото Москвадатнай бууһаар, үнишье болонгүй, Новосибирск ниидэжэ ерээ һэмди. Удаань Алтайн хизаар ошожо, тэндэхи улад зоной ажабайдалтай, хэжэ байһан хүдэлмэритэйнь танилсаад байхадаа, Алтай болон Кулундын механизаторнуудай байгаалиин хэды орёо байдалда таряа хуряалгаяа үнгэргэжэ байхыень харахадаа, ёһото шэн зоригтой хүнүүд байна гэжэ мэдээбди.

Энэ удаа яһала олохон хото городуудаар, хүдөө тосхонуудаар ябагдаа. Тэдэнэймнай тоодо Эрхүү, Якутск, Тикси, Тундра ороно.

Сентябриин гурбанһаа долоон болотор БАМ-аар аяншалаабди. Тэндэ Байгал-Амарай түмэр замай Беркакит, Нерюнгри, Чульман, Золотинка, Нагорный гэһэн хото городуудаар ябажа, урдань хүнэй гэшхээгүй тайга соо мүндын бодоһон мүнөөнэй түхэлэй хүдэлмэришэдэй посёлогуудые, городуудые хаража, тэндэхи зоной ажал хүдэлмэритэйнь танилсаабди.

Урдань ангуушадай ябаган зүргэ байһан газарнуудаар богонихон сагай туршада ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Баригдажа байгаа түмэр харгы харахадаа, ажалша бэрхэ совет зоной урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ байһандань тон ехээр баясабабди.

Нүхэр Рольф Шик, тамнай гурбан жэлэй урда манай нютаг ерэһэн хүн байнат. Тиимэһээ эдэ жэлнүүдтэ манай Буряад орон дотор болоһон хубилалтанууд тушаа юун гэжэ хэлэхэ байнабта?

Манай фотокорреспондент Хортмут Шорш хоёр 1974 оной зун тантай сугтаа Хурамхаанай аймагай Уланхаан һууринһаа сэхэ зүүн хойшо «Тазы — Кумора — Уоян» гэһэн авто-харгын һаял татагдажа байхада ябаа бэлэйбди. Мүн лэ иишэ Хойто-Байгал хүрэтэр ерэһэн зомди.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо орой гурбан жэл үнгэрөө. Гэбэшье энээхэн богонихон сагай туршада ямар ехэ хүдэлмэри хэгдээ гээшэб?! Мүнөө Байгалай тоннелиин порталнуудаар, Даван, Гуджекит, Северобайкальск гэһэн болбосон түхэлтэй посёлогуудые хаража, хүдэлмэришэ зонойнь алдарта хэрэгүүдээр һонирхоходоо, Хойто-Муяын болон Байгалай тоннельнүүд саг дарыдаа малтагдан, ашаглалгада оруулагдаха байна гэжэ бидэ этигэн найданабди.

Эндэ ямар сэбэр сагаан сэдьхэлтэй, үндэр эрмэлзэлтэй хүнүүд ажаллана гээшэб! Тиимэ зон хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, урдаа табиһан түсэбөө, зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхэ бээзэ.

Нүхэр Рольф Шик, тамнай манай Совет орон дотор олон удаа ерэһэн хүн гээшэт, тиимэһээ ерэхэ бүридөө манай Эхэ орон — СССР-эй эрдэм техникын, экономико болон культурын хүгжэлтые хараһан байхат, энэ удаа ерэхэдээ, ямар ажаглалтануудые хэбэ гээшэбта?

Гайхалтай ехэ туйлалтануудыетнай хараад байхадаа омогорхоноб! Баясанаб! Буряадай участогай БАМ-ай барилга дээгүүр ябахадаа, һуурин бүхэндэнь шэнээр нээгдэһэн дунда һургуулинуудые, сад-яслинуудые харахадаа, үргэн уужам Совет орон гээшэмнай урган ябаа үхибүүд тухайгаа эсэгэ ёһоор хандадаг, хүмүүжүүлдэг, эрдэм гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ онсо анхарал хандуулдаг байһаниинь энэ гэһэн һаруул сэбэр бодолдо абтаа һэм.

Таанар, совет зон гээшэмнай энэ Байгал-Амарай магистраль гэһэн асари барилга хэжэ байхадаа, түрэл орон нютагайнгаа байгаалида эзэн ёһоор хандадаг хүнүүд байнат гэжэ ойлгобоб. Юуб гэхэдэ, эндэ алдарта Байгалай эрьедэ түмэр харгы татажа байхадаа, оршон тойрон байгаа байгаалиин баялиг — ой мо
ногоо, ан гүрөөл
гаалжа, шадаһан
дуу болохогүй ба

Танай Хой
ябахадаа, эндэхи
шаан булагуудые
ехэтэ һонирхо
ээлжээтэ амара
жэ, амархадаш
байна гээд һанан
лайтнай аршаа
Хара далай, Кав
курортнуудһаа
гэжэ хэлэхэ дур

Энэ ерэхэдээ,
публикын арада
колай Дамдино
мой Байкал» гэ
дэй суглуулбари
ехэтэ сэдьхэлээ
Тиихэдэ Байгал
сашье Сибирь
Совет ороной
энэ алтан дэлх
галаг сэбэр М
ундан.

Авторһаа. Э
тэ ГДР-һээ
бан журнали
то-Байгалаар
БАМ-ай ба
Байгалай за
лон оро үсх
тэй уулза
ажал хүдэлм
нилсаа.

ОКТЯБРЬ — 60
ЖАРГАЛАЙ ЗАМААР

ЗУРАГЛАЛ

ЖАРГАЛ

ЭЭСГЭН Ехэ-Нугын совхозой конторой газаа дээр хөөрэлдэжэ бай- Мингаз Фасхутдино- Фасхутдиновай машин-торно мастерской орожо ябахыень хара-баб. Тэрэнние үнинэй хадаа, хажуудаа бай-hатайшаг нэгэ хүн-

- Мингаз Фасхутдинович дэ үшөө гараагүй юм — гэжэ асуубаб.
- Гаранхай ааб даа. Бүни хада гараа бэлэй,— харюу дуулабаб.
- Тиигэбэл иимэ эртэ рской соо юу хэхэеэ гээшэб? — гэхэдэмни.
- Тиимэл хүн юумэл Амар налайжа hууха тэрэшни мэдэхэгүй, хэрэгээр тэндэ оро-байха...

hээр байтарнай совхо-рабочкомой түрүүлэгшэ ай Гомбоевич Доржи-ТМ coohoo гараад, ман-тэлбэ. Амар мэндэээ hээр үнөөхил мас-ойнгоо ажал хүдэлмэ-хай хөөрэлдэнэбди.
- Тэжээл бэлэдхэлгын, курягын үедэ мас-ойнай үшөөл бира-р хүдэлнэ. Мүнөө Фасхутдинович -гэй ажал шалгажа, изаторнуудтай хөөрэл-байна, — гэжэ Нико-Гомбоевич тодорхойлно. дань Мингаз Фасхут-чай гансал гахай, эрэ хүдэлжэ байдагы-аад:
- Мастерскойн ажалаар з Фасхутдинович юун-нирхохо болоо юм, — рахадамни:
- hонирхонгүй яаха юм. ни арадай хинагша, анай эндэхи партийна зациин секретарь . Бүхы юумэндэ hана-жа, бодото хэмжээ ябадаг ха юм даа,— тэрэмни тобшолоо бэ-

...Сомоной Советдэй таhалга соохи ута столой саана hууhан хэдэн хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ hуутараа, ханаарнь үлгөөтэй байhан фото-зурагуудые хаража байтараа, депутадуудай нэрэнүүд соо баhал Мингаз Фасхутдиновичай обог нэрые обёоржорхибоб. Сэдьхэл зүрхэндэм ямар нэгэ баяр түрэhэн шэнги болоодхибо.

— Мингаз Фасхутдинович сомоной Советдэй депутадаар hунгагдаhаар ха юм, — гэжэ үгэ алдахатаймни сасуу, тэндэ hуугшадай хэнииньшьеб даа, тэрэ дороо:

— Һунгагдаhаар лэ даа. Манай эгээл эдэбхитэй, эгээл хүндэтэй депутадуудай нэгэн гээшэ... — Мэнэ гэhээр иишэ ерэхэ байха. Һуугты наашаа, тэрээнтэй уулзахадатнай болохо...

Уданшьегүй Мингаз Фасхутдинович орожо ерэбэ. Тэрэнэй уршалаагүй шэг шарай, hүбэлгэн бушуу ябадал хаража, бодомжотой сэсэн үгэнүүдые шагнажа hуухадаа hайн hайхан бодолнуудта эзэлэгдэбэб. «Хүнүүд ямар ондо ондоо гээшэб даа. Зарим нэгэшүүл пенсидэ гараабди гээд, юугээршье hонирхохоёо, юушье хэхэеэ болишоод, гэртэhээ гарахаяашье залхуураад hуудаг. Хаража ябахада тиимэшүүл уhа адхуулhан сог шэнги түргөөр унтаршана хэбэртэй.

Харин нүгөөдүүлынь пенсидэ гараабди гэhэн заахашье тэмдэг үзүүлэнгүй, залуугайхидаал адляар ниитын, арад зоной хэрэгэй түлөө унтаха, хэбтэхэ гээшые мэдэнгүй, эсэхэ сусахагүйгөөр оролдожол ябадаг байна». Одоол тиимэ зоной тоодо нүхэр Фасхутдинов орохо ёhоороо ороно гэжэ үшөө дахин тобшолоо бэлэйб.

... Мингаз Фасхутдинович 1910 ондо Татар орондо, үгытэй ядуу таряашан бүлэдэ түрэhэн юм. Агуу Октябриин Социалис революциин болоогүй hаа бүхы наhан соогоо харанхы хооhон, нютагайнгаа баяд, ноёдой хүлhэншэ ябаха байhаниинь мэдээжэ. Агуу Октябрь арад зоной, бага яhатанай ажабайдал үндэhөөрнь хубилгаа. Үгытэй таряашанай хүбүүн Мингаз бүгэдэнтэй адли эрхэ сүлөөтэй боложо, hургуулида hуража эхилээ бэлэй.

Олон үхибүүдтэй гэр бүлын ехэ хүбүүнэй hургуулияа үргэлжэлүүлхэ аргань олдоогүй hэн. Мингаз гэртээ хүдэлжэ, эсэгэдээ туhалха баатай болобо. Социалис индустриин үндэhэ hуури табиhан түүхэтэ түрүүшын табан жэлэй эхилхэдэ, 19 наhатайхан Мингаз Коммунис партиингаа уряагаар, Эхэ оронойнгоо залуушуултай хамта промышленна үйлэдбэрилгэдэ хүдэлхөөр ошоhон намтартай.

Тиигэжэ үгытэй таряашанай хүбүүн хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ жагсаа бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо арбаа гаран жэлэй туршада Ураалай томо томо хэдэн завод, фабрикануудаар хүдэлөө, тэндэхи дайдаар ашагта малтамалнуудые, нефть бэдэрэлсээ, шулуун нүүрhэнэй уурхай уудалалсаа юм.

—Тэрэ үедэ шахта, предприятинуудта, хүдэлхэдэ бэрхэшэг байгаа. Мүнөөнэй шэнги оньhото техникэ огто үгы шахуу бэлэй. Ехэнхи ажалаа балта, хүрзөөр, бар хүсөөрөө хэгшэ hэмди,—гэжэ Мингаз Фасхутдинович мүнөө хөөрэнэ. —Гэбэшье бидэнэр хүгтэй зоригтойгоор, оролдосотой шударгыгаар хүдэлдэг байгаабди. Ехэ салин хүлhөөр, зохид байра байдалаар hонирходоггүй hэмди. Гансал Эхэ оронойнгоо хүгжэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг бэлэйбди. Мүнөө манай промышленностиин туйлаhан туйлалта харахадаа, залуу наhанайнгаа хүсэ шадал зүб харгыгаар зорюулаа байнаб-ди гэжэ омогорхон ябагшаб, — гэжэ дарууханаар үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

...Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнай түрүүшын үдэрhөө Мингаз Фасхутдинович фронт дээрэ дайлалдаа. Тэрэ пулеметчигооршье, минометчигооршье, артиллеристээршье ябаhан. Гурба дахин хүндөөр шархатаа, дайшалхы хэдэн медальнуудаар шагнагданхай. 1944 оной сентябрь hарада бэеынгээ муудахада сэрэгэй албанhаа табигдажа, түрэл нютагаа бусажа ерэhэн байна.

Тиигэбэшье, хэдэ дахин шархатааб, бэе махабадни муудаа гээд Мингаз Фасхутдинович олониитэдэ туhатай ажалда хабаадангүй нэгэшье үдэр hуугаагүй, ерэhээр лэ шадал зэргээрээ зүгышэнөөр, соёлой байшангые, колхозой складые даагшаар хүдэлбэ. Зүгөөр, удаашьегүй, 1948 ондо колхозой түрүүлэгшээр hунгагдаа hэн.

—Тэрэ үедэ хүдөө ажахы хүндэшэг байдалтай байгаа. Колхоздо хүдэлхэ хүн, машина, техникэ, үсөөн. Гүрэндэ тушаагдадаг хүдөө ажахын продукциин үнэ сэнгэй тон бага дээрэhээ ажахынуудай, хүдөөгэй хүн зоной олзо доход бага. тэрээнhээ уламжалан, олонхидынь хото нүүжэ ябашадаг байгаа

Хэды тиимэ байбашье манай колхоз газар таряалангай, мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ тушааха түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэдэг байгаа,—гэжэ Мингаз Фасхутдинович омогорхон зугаална.

...Энэ 1952 ондо hэн. Нэгэтэ тэрэнние КПСС-эй райкомдо уриба. Тэрээнтэй хөөрэлдэhэн харюусалгатай тушаалта нүхэр:

—Колхозоо муу бэшээр хүтэлбэрилжэ байнат. Түрүүлэгшын тушаалhаа болюулха hанал манда огто үгы. Теэд яахабши, партиймнай зургаанууд тан шэнги хүнүүдые зүүн районуудта ябуулха гэhэн уряа абаба. Тэндэ үнэн сэхэ hайн хүдэлмэришэд хэрэгтэй болоо. Ябахал болоолта даа, — гэбэ.

Хүндэ газарта коммунист байха үялгатай гэжэ хүсэд ойлгодог Мингаз Фасхутдинович партиингаа зааhан газарта үгэ дуугүй гараа бэлэй. Тиигэжэ тэрэ манай республикын Хяагтын аймагай Ехэ-Нуга тосхондо ерэhэн түүхэтэй. Түрүүшээр хонишоноор, барилга дээрэ хүдэлөө. Түргэнөөр мяха ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха гэhэн шухала зорилгын табигдахада, колхозой (тиихэдэ Ехэ-Нугада колхоз байhан юм) правлени, партийна организаци гахайн фермэ эмхидхэжэ, богони болзорто мяха ехээр үйлэдбэрилхэ гэжэ шиидэ hэн. Энэ хэрэгые бүгэдэндэ мэдээжэ, хүндэтэй болоhон Мингаз Фасхутдиновичта даалгаа бэлэй.

—Түрүүшын жэл манай фермэ миил 170 толгой гахайтай байгаа. Жэлэй туршада гүрэндэ 30 центнер мяха худалдаа бэлэйбди,—гэжэ нүхэр Фасхутдинов үгэ залгана.

Фермэдэ гахайн тоо толгой түргөөр олошоруулжа, гүрэндөө мяха ехээр худалдаха зорилго манай урда табигдаа hэн. Тиихэдэ бидэнэр hайн үүлтэрэй гахайнуудые олоор худалдажа абаад, өөhэдөө шэлэн үсхөөбди. Жэлдээ нэгэ томо эмэ гахайhаа 28 хүрэтэр поршоонхо абажа түлжүүлдэг болообди...

Һайн байра бариха, хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньhожоруулха талаар бодото хэмжээнүүд абтаа hэн. Гахайн фермэ дээрэ хүдэлэгшэдэй ажал материальна болон моральна талаар hайнаар урмашуулагдадаг болоо юм. Элэ бүгэдын үрэ дүн удангүй тобойсо харагдаа. Богонихон сагай туршада манай фермэ 1500—1900 толгой гахайтай, жэлэй туршада гүрэндэ 900—950 центнер гахайн мяха худалдадаг болоо hэн...

Нээрээшье, аяар 11 жэлэй туршада Мингаз Фасхутдинович гахайн фермые хүтэлбэрилхэдөө, арба гаран мянган гахай түлжүүлжэ, хэдэн мянган центнер hайн шанартай мяха гүрэндөө тушаагаа. Һүүлдэнь hаалиин фермые даагшын тушаалда 10 жэл шахуу хүдэлөө. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг фермэ 100 үнеэн бүриhөө 100 тугал абадаг, hүhааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэдэг байгаа.

Түрэл партиингаа, Эхэ оронойнгоо саашанхи хүгжэлтын түлөө Мингаз Фасхутдиновичай бүхы наhан соогоо хүсэ шадалаа зорюулhаниинь, эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоhониинь миин орхигдоогүй. Тэрэнэй үбсүүндэ манай гүрэн түрын эгээн дээдын шагнал болохо Ленинэй орден яларaa.

Арад зоной, ниитын хэрэгэй түлөө оролдожо ябахынгаа хажуугаар, тэрэ гэр бүлэдөө ехэ мэээхэй, дуратай, hаналаа ходо табижа, ябадаг заншалтай. Мингаз Фасхутдинович табан үхибүү хүмүүжүүлжэ, буряад зоной хэлэдэгэй ёhoор, хүл дээрэнь гаргаа.

—Агуу Ехэ Октябриин социалис революциhаа хойшо үнгэрhэн 60 жэлэй туршада манай Эхэ орон дотор болоhон гайхамшагта ехэ хубилалтануудые хоёр нюдөөрөө хаража, баярлажа, тэрээндэ өөрөө хабаадалсажа, хубитаяа оруулhандаа омогорхожо ябагшаб. Алтан дэлхэй дээрэ хүн боложо түрэhэн жаргал юм бээзэ. Харин манай агуу ехэ гүрэнэй эрхэтэн байха гээшэ дээдын жаргал гэжэ бодогшоб,—гэжэ Мингаз Фасхутдинович омогорхон мэдүүлээ бэлэй. Үнэхөөрөө, тиимэ ха юм даа. Хэмнайшье энээгээрээ омогорхон баясана ха юмбибди.

Ц. СУБАНОВ.

Советүүдэй хүдэлмэри

Улаан-Үдэ городой ажалшадай депутадуудай Советэй ээлжээтэ сесси болобо. Тэрээн дээрэ «Ажалшадай захилнуудай шанарые hайжаруулха, хангалгын культура дээшэлүүлхэ талаар РСФСР-эй ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын хүдэлмэри тухай», «КПСС-эй ЦК-гай тогтоолдо үндэhэлэн Улаан-Үдэ хотын хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгые hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл Улаан-Үдын городской Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. И. Алексеев хэбэ.

ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГЫЕ УЛАМ ҺАЙЖАРУУЛХА

Улаан-Үдэ хотын ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгые, тэрэнэй шанарые саашадань hайжаруулха тушаа элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэhэн депутадууд олон тоото дурадхалнуудые оруулба. Элидхэл coohoo абтаhан иимэ тоонуудые түрүүшээр дурдая. Республикымнай ниислэл хотодо ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг 215 ателье, мастерской болон тушаалгын пункт тоологдоно. Тэдэнэй олонхинь оёдолой, гуталай, химическэ аргаар хубсаhа угаадаг, ажаhуудалай хэрэглэмжын орёо техникэ заhабариллдаг гэхэ мэтэ үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй тоодо оролсодог. Бүхыдөө 4 мянга гаран хүдэлмэрилэгшэ ба мэргэжэлтэ Улаан-Үдэдэ ажаhуугшадай хэрэглэмжэ хангана. Ниислэлэй хүн бүхэндэ үнгэрэгшэ жэлдэ 31 түхэригэй захил дүүргэгдэhэн байна. Химическэ аргаар хубсаhа угааха, хубсаhа сэбэрлэхэ, радиотелевизионно аппаратура болон гэрэй хэрэгсэлэй техникэ заhабарилха талаар нилээд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэнэ. Элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын шанар дээшэлүүлхэ энэ талаар үшөө шиидхэгдээгүй байhан шухала асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулба.

Ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар байгша оной 8 hарын түсэб дүүргэгдээгүй. Энэ ямар шалтагаанhаа болооб гэхэдэ, хангалгын олонхи предприятинуудта ажалай эмхидхэл муу, ажалай саг алмахын түлөө тэмсэл ябуулагданагүй.

1977 оной түрүүшын хахад соо ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын предприятинуудта хүдэлмэришэн бүхэндэ хубаажа харахада, аяар 1722 үдэр гээлтэ хороолтодо ороhон байна. Ажалhаа гаража ошохо ябадал hүүлэй жэлнүүдтэ нэгэшье хороогүй байhаар.

Гэхэтэй хамта мэдээсэл дамжуулдаг албан Улаан-Үдэдэ hулаар эмхидхэгдэнхэй. Манай хотодо холоhоо түрүүшынхеэ ерэhэн хүнүүд, мүн эндэ ажаhуугшад хаана, ямар үйлсэдэ хэрэгтэй ямар эмхи зургаан, организаци байдаг бэ, ямар транспортаар тэндэ хүрэхэб гэхэ мэтэ мэдээсэл абаха аргагүйлэнэ. Тиимэhээ Улаан-Үдын аэропортдо, түмэр замай болон автовокзалнуудта мэдээсэлэй бюро эмхидхэн байгуулха шухала болоо

Улаан-Үдын Железнодорожно болон Октябрьска райондо ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинууд баригданагүй. Горькиин нэрэмжэтэ тосхондо, Комушкада, Шишковкодо, Аршаанда, Кирзаводто, Октябрьска районой 40-дэхи, 43-дахи, 44-дэхи кварталнуудта ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинууд үгы.

Гол шухалань юуб гэхэдэ, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэри hайжаруулха, хүн зоной захилнуудые hайн шанартайгаар дүүргэхэ эрилтэ мүнөө табигдана.

Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудта кадрнууд дуталдаhаар. Тэдэнние hургаха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри бирагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Гутал оёгшод, механигууд, хубсаhа эсхэгшэд дуталдана. Тиимэhээ кадрнуудые республика доторoo бэлдэхэ саг тулаа. Улаан-Үдын ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай коллективүүд Агуу Ехэ Октябриин 60 жэлэй ойдо зорюулан, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ hэн. Тэдэнэр Москвско В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ электромеханическа заводой коллективэй гаргаhан үүсхэлые халуунаар дэмжээ. «Байгал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй коллектив тэдэнэй тоодо оролсоно. Тус нэгэдэлдэ «Жэлэй түсэб—6 hара соо», «Жэлэй түсэб—ноябриин 7 болотор!», «Табан жэлээ 3 жэлдэ дүүргэе» гэhэн уряатайгаар мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

Ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгые саашадань hайжаруулха хэмжээнүүдые хараалhан шиидхэбэри сесси батал ан абаба.

Улаан-Үдын 16-дахи столоводо Наталья Владимировна Игнатьева Эрхүүгэй совет худалдаа наймаанай техникум дүүргээд, хүдэлжэ байна. Тус столовын коллектив түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй гэшүүн Наталья Игнатьева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хилын саанаhаа
радио · телефон · телеграф

НАЙРАМДАЛАЙ ТЭМСЭЛ ШЭДЭ— ШАГНАЛ

ТАСС

йин гүрэнэй, нии- политическэ элитэ ажал ябуулагша, далай түлөө эсэ- шагүй тэмсэлшэ брайдта «Арадуу- рондо эб найрамдал hэнэй түлөө» Улас- Ленинскэ шангай медаль барюулал- дийн политическэ элитэ ехэ үйлэ хэ- политическэ дэй, политическэ дай, ниитын эмхи- түлөөлэгшэд, гадаа- онуудhаа ерэhэн шагнал барюулал- адаба. оорондын Ленинскэ олгодог комите- лэгшэ, СССР-эй эрдэмэй акаде- демик Н. Н. Блө- реадта хандан үгэ энэ үндэр дээ- бhата шагнал ба- бүхы дэлхэй дээ- найрамдал хангаhын уласхоорондын ша- байдал hуларуулхын национальна бэеэ байдалай ба соци- хүгжэлтэ дэбжэлтын ронуудай илан ман- тэмсэлэй хэ- hон Макбрайдай ехэ оруулhыень, үн- гнэhэн ушар боло- тэмдэглээ. оорондын Ленинскэ лауреат байха гээшэ набтар ехэ хүндэ- Ш. Макбрайд ха- үгэ хэлэхэдээ мэ-

НЬЮ-ИОРК

БҮХЫ ДЭЛХЭЙН АРАДУУДАЙ АША ТУҺАДА

ТАСС

Уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлгэ бүхы арадуудай аша туhада харюусана. Тиимэhээ тэрэ ООН-ой ба дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй түбхын түрүүшын зорилго болоно. ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймай «Уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай декларацине бэелүүлгэ» гэжэ эндэ толилогдоhон элидхэл иимэ удхатай байна гээд элдэб гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд тэмдэглэнэ.

Бүхы түбинүүдэй үргэн олониитын эб найрамдалай түлөө шууд сэхээр тэмсэhэнэй ашаар hүүлэй үедэ уласхоорондын харилсаан хүгжөөгдэжэ байна гээд ООН-ой гэшүүн-оронуудай правительствануудай бэшэгүүдэй үндэhөөр бэлдэгдэhэн энэ документ соо хэлэгдэнэ. Бии байгаа үрэ дүнгүүдые бэхижүүлхын, энэ талаар саашадаа хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлахын тула мүнөө үеын эгээл орёо, хойшолуулашагүй асуудал болохо буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудал шиидхэлгэдэ хүсэ шадалаа элсүүлхэ хэрэгтэй.

«Советскэ Союз буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын түлөө, али алиндань тааруу,үнэн зүб эрхэ байдалда буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө шууд сэхээр тэмсэнэ. Эб найрамдал хангахын, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхын тула уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ, гүрэнүүдэй хоорондо адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоое хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэhэн хэмжээнүүдые дары түргөөр абахыень бүхы гүрэнүүдэй үмэнэ эрилтэ табиха хэрэгтэй» гээд СССР-эй бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряаха гээшэ шухала удхатай байна гээд МНР-эй ПНР-эй ВНР-эй, Барбадосой, Иранай, Финляндиин, Сириин правительствануудай эльгээhэн бэшэгүүд соо хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэдэлхэйн договор баталха тухай Советскэ Союзай үүсхэлые эдэнэр үргэнөөр дэмжэнэ.

НЬЮ-ИОРК

К. ВАЛЬДХАЙМАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТАСС

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм Эй-Би-Си гэжэ американ радиотелевизионно кампаниин программада үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневтэй хэhэн хөөрэлдөөнүүд тухайдаа ингэжэ мэдүүлбэ:

— Мүнөө hанаамни тэгшэ зохид болоод байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха асуудалнуудые шиидхэхэ, совет-американ харилсаанда тохёолдоhон бэрхэшээл тубэгүүдые дабаха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын тула США-тай шэнэ хэлсээ баталхын тула ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха талаар Совет правительствын оролдожо байhан тухай Л. И. Брежнев хэлэhэн байна.

Москвада Л. И. Брежнев болон А. А. Громыкотай хөөрэлдэхэдэмни. Владивостогто үгэеэ ойлголсоhоной үндэhөөр стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хэлсээнүүдтэ амжалта туйлахаар Советскэ Союзай бэлэн байhан тухайнь нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэбэ гэжэ тэрэ үргэлжэлүүлбэ. Энэ асуудалые бидэ шиидхэхээр бэлэнбди. Гэбэшье бүхы юумэн гансал маанадhаа бэшэ, харин нүгөө талаhаа дулдыдана ха юм даа гэжэ Л. И. Брежнев мэдүүлээ.

«Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай улам муудажа байhантай дашарамдуулан», Л. И. Брежнев болон совет бусад хүтэлбэрилэгшэд hанаата боложо байhанаа мэдүүлээ гээд Вальдхайм хэлэбэ. «Хэрбээ ямаршье хубилалтануудай болоогүй hаань, сэрэгэй шэнэ ехэ аюул заатагүй тохёолдохо байна гээд СССР тоолоно», — гэжэ Вальдхайм тэмдэглээ.

ЛЛАГЭН ИТАЛИ ЕРЭБЭ

ТАСС

н премьер-министр ллагэн албанай хэ- Италида ерэбэ. Ита- премьер-министр Дж. тти болон бусад тус- алтадтай хөөрэл- дай үедэ «юрэнхы » хабаатай асуу- хаража үзэхэ дэд Англиин МИД-эй түлөөлэгшэ мэдээсээ.

Эдээнhээ гадна, Африкын урда хубидахи байдал, Родезидэхи байдалые гуримшуулха тухай, мүн аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаhан гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй Белградта уулзахаяа байhан тухай асуудалые премьер-министрнүүд зүбшэн хэлсэхэ байна.

РИМ. (ТАСС). Дж. Каллагэн ба Дж. Андреотти гэгшэдэй хоорондо болоhон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ нэн түрүүн экономическа асуудалнууд, «юрэнхы дэлгүүртэ» ородог 9 гүрэнэй хоорондохи арсалдаа хёмороонууд зүбшэн хэлсэгдэхэ байха гээд нютагай шэнжэлэгшэд тоолоно.

НАТО-дахи хэрэг байдал тухай асуудалые хоёр гүрэнэй правительствануудай толгойлогшонор мүн лэ хэлсэхэ юм. Дүтын Зүүн зүгтэхи, Африкын зүүн хушуундахи байдал, зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаа холбоонууд, буу зэбсэгүүдые хуряалга зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаhан гадаадын политическэ асуудалнуудай дунда бии.

Барадий МУНГОНОВ

БАЯН ЗҮРХЭН

РОМАНҺАА ХЭҺЭГ

(Түгэсхэл. Эхинниинь сентябриин 21, 23-най номернуудта).

Үглөөдэрынь үглөөгүүр эртэ Барга-Няма Дабаа-Жалсанайхиhаа гараад, нөөхи Дэдэ-Юрөөгэй hүнэй гүүртэ худар гэшхэлжэ ябатараа, гэнтэ ингэжэ бодобо гээшэ: «Юрэдөө гайха! Энэмнай хайшаахан юумэ болоноб? Аяар энэ Дэдэ-Юрөө ерэhэн аад, түрэhэн гараhан, хохир дээрэ унаhан Орбонто нютагтаа уулзангүй ябашахамни гү? Сохом лэ тиигэжэ болохогүй хал даа. Холо бэшэ ха юм, энээхэн набтагар хадын саана. Орбонтоёо дайраад ябашаха юм байна, шолмые. Сэржэмэйхн үгышье hаа, Орбонтынгоо барисада табиха ондоо юумэн олдохо даа. Харатайгаар тэрэ бэлсэгэр Дулсан Дармажаб хоёрто аяар хоёр хахадые табижархиба бшууб. Баhа тэнэг лэ байнаш даа, Барга-Няма! Тэрэ хоёрые архяар гайхуулхаяа hанаба гүш, ухаагүй Үрбаандии?»

Ухаагүй ахир байhандаа уhан тархияа ёборхоhоо наагуур архяа хармалжа уурлаад, өөрыгөө шооложо урбагашаад, Барга-Няма харгыhаа гаран эрид хойшоо годиржо, хойто набтагар ногоон хада өөдэ аhаба. Удангүй зарим газартаа модогүй халзан, зарим тээгээ бүтүү ногоон шэнэhэн шэдхэтэй набтархан хадын нюрган дээрэ гараад, бүтүү хара шэнэhэтэй ара руунь нэгэ батахан хүндыгөөр уруудаба. Уруудаhаар уруудаад, Орбонтынгоо талада гарашаба. Хамагай түрүүн Орбонтын аршаан хүрэжэ, барисадань арба сагаан мүнгэ табяад, бүдэй үртэhэ уядаг модондонь үртэhэ уяха гэхэдэнь, тиимэ юумэ олдобогүй. «Ай жаалда, Цэрэнцууhаа бүдэй үртэhэ абаха юм аад лэ! Теэд Орбонтоёо хүрэхэб гэжэ hанаагүй бшууб, уhан тархи». Хүдэлмэришэ хүхэ хүүртигээ тайлажа шэнжэлбэ, самсаяа шэнжэлбэ. «А-hаа, энээхэн нэгэ хахархай газар байнабшии!» гээд, самсынгаа хахархайе бүри ехэ болгожо, хахархайhаань нэгэ бишыхан үртэhэ шуулажа абаhан бэеэрээ барисын модондо уяба. Һанаагаа амарба хэбэртэй, томо арьягар шэнэhэнэй доороhoo бурьялан гараад, болдогтой, бургааhатай hудал hужааг руу харьялхадан урдажа байhан аршаанай эхиндэ амаржа hууба. Аршаан хүртэбэ, тархидаа түрхибэ.

Амаржа hууд гээд, анхан үйрхэй хуурай хохир дээрэ унаhан тоонто руугаа шэглэбэ. Энээхэн аршаантай hудалые хойгуурнь тойроод, Дунда-Орбонто гэжэ баахан горхониие хатаhан уламай нюдаргын шэнээхэн шулуунууд дээгүүр дугысажа гараад, набтархан налагай эрье өөдэ үгсэр-үгсэр гэшхэлбэ. Энээхэн эрье дээрэ анхан зэмьеэ гэрынь байhан юм. Ингэжэ ябахадаа, Барга-Няма баггүй баяртай, бага балшар наhанайнгаа байдал hанаандаа оруулна. Үбэлжөөниинь гэжэ налшагархан хара, ганса онигор сонхотой зэмьеэ, жаахан амбаар, малай дал хорёохон—оройдоо нимэл юумэнүүд байдаг бэлэйл даа. Ондоо юумэн оройдоош үгы. А, үшөө хэлтэгы шэнэhэн сэргэ байдаг hэн. Тиигээд лэ дүүрээ. «Тэрэ хэлтэгы шэнэhэн сэргэhээ боложо, хамаг ажабайдални ингэжэ хэлтыншоо бэшэ юм аабза?» гэhэн, hөөл гэнэн, тэнэг бодол гэнтэ толгойдонь ороодхибо. Ай даа, оройдоо нэгэ үнеэтэйхэн үгытэйл айл байгаал даа. Барга-Няма айлай ганса үхибүүн. Эрхэ хүбүүн. Дүтэ нааша балай суугтаа наадахашье үхибүүд үгы, ехэнхидээ гансааран лэ наадагша бэлэй. Харин лэ нэгэ зайгуул үбгэнэй ерэхэдэ, тэрэнние дахажа, үрхэ зумарын нүхэнүүд руу шагаажа «наададаг» hэн. Зүгөөр нүхэ руу гараа хэхэеэ айдаг hэн. Хорёод оной үеэр энэ үбгэн ганса хүбүүгээ, hүүлдэнь hамгаяа үхүүлжэ, ухаагаа балартаhан хүн байгаа. Тиигээд лэ Юрөөгэй голой айл хэсэжэ бадарладаг байhан юм ха. Улад тэрэнние хайрлажа, хюсууг хилээмэшье hаань, хашарhа мүнгэшье hаань hарбайдаг байба ха. Теэд нэгэ дан ехээр hанаагаа зобоошо хүн тэрээндэ ухаа зааба ха: «Ши нүхэр, энэ туулмагтай мүнгэеэ гээхэ хаяхашнил. Зумарын нүхэн соо хадагалыш. Эгээл найдамтайгаар хадагалагдаха». Тэрэ тэнүүл үбгэн зүбшөөжэ, туулмагтайхан хашарhа мүнгэеэ нэгэ зумарын нүхэ руу хэжэрхиhэн байгаа. Гэбэшье зумарынгаа нүхэндэ тэмдэг хээгүй дээрэhээ тэрэ мүнгэеэ хожомынь олохоёо болишоhон юм гэхэ. Үхэхэ аялха болотороо тэрэ мүнгэеэ бэдэржэ, зумарын нүхэнүүд руу шагаажайл ябадаг болошоhон юм хаш даа. Ай, хөөрхы! Хүнэй хуби заяан элдэбээр эрьежэ ерэдэг гээшэ хадаа. Тэрэ үбгэн үндэр наhатай болотороо тиигэжэ ябаад, энэ Орбонтодо hуудаг Оргодойн Дари-Цэрэнэй баабайнда хэбтэжэ аялhан юм ха. Барга-Няма гурбатай дүрбэтэй баахан үхибүүн ябахадаа, тэрэ үбгэнние дахажа, мүнгыень «бэдэрэлсэгшэ» бэлэй. Тиихэдэнь тэрээндэ ехэл hонин, наадажа ябаhан мэтэ байгша hэн... Тэрээхэн багынгаа ябадалые Барга-Няма мүнөө hанаандаа оруулба ха юм.

Барга-Няма эрье дээрэ гаража, үнинэйнгөө гэрэй hуурие арайхан гэжэ олобо. Ногоо ехэтэй түлэг зунай үедэ hаань тиимэ бэлээр олохошгүй байгаа ehотой. Харин мүнөө багахан ногоотой эртэ зун байжа, гэрэйнгээ hуурие бэлэхэнээр олобо хаш. Тэбхэрхэн хүхэ гэрэй hуури хүдөө талын дунда тодоор илгаржа харагдаба. Энээхэн халаахайтай хүхэ ногооной оёорто хуушанай улаахан хирпиисын үсөөхэн бутархайнууд хэбтэнэ. Мүн анхан дал хорёогой байhан газарта хоёр-гурбан мухар столбнуудай үлэгдэлнүүд үмхи улаан оройгоороо улайлдана. Хэлтэгы шэнэhэн сэргын үлэгдэлшье үзэгдэнэгүй. Юрэдөөл, олон жэлэй саана эндэ нэгэ айл hууhан юм ха гэжэ тухайлхаhаа ондоо юумэн үгы. Тээ саана шэнэhэн шэбэрэй наадахи добуун дээрэ Оргодойн Дари-Цэрэнэй гүүртын үбэлжөөн тобойжо харагдана.

Барга-Няма тэбхэр ногоон гэрэйнгээ hуури дээрэ ерэжэ зогсоод, хоёр хүлтэй хүнэй дуулаха бэшэ hэн хойно hанаа алдан шангаар дуугарба:

— Һээ, он жэлнүүд яагааш түргэн ошоно гээшэб даа! Химнэ голой урасхал шэнги түргэн! Һаял аабагар жаахан амитан энээхэн газар дээгүүр гүйхэдэжэ ябагша бэлэйб. Теэд мүнөө эхэшгүй, эсэгэшгүй, ганса гозон толгой... Хүрөө даа, хүрөө, хэды болотор ингэжэ ябахабши? Тархяа сайжа үбгэрхэhөө урид гэр мал болохоор болоош. Болоош!

Барга-Няма хохир дээрэ унаhан тоонто дээрээ ингэжэ шиидэнгээр хэлээд, өөртөө хатуугаар захяад, эрид эрьеhэн бэеэрээ Баруун-Орбонтые уруудан, Дунда-Орбонто худар hөөргөө гэшхэлшэбэ. Мүнөөхи аршаанhаа ундаа харяатараа hайсахан ундалаад, Зүүн - Орбонто, Покровкын доохонуур зурыhан харгыгаар колхозой түб Ташарые шэглэн, хандар-хандар алхалба.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Эхэ тухай үгэ
- Сэрэгшын дайшалхы зам
- Уран шүлэгэй долгин

ҺАЙН ХҮН ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

БУУРАЛ ЭХЫН БАЯР

БААТАРШАЛГА гэһэн ойлгосые дайн дажарай болоһон газарта гаргаһан ямар нэгэн габьяатай заатагүй холбодогбди. Тэрэшье зүб. Юуб гэхэдэ, Эхэ оронойнгоо амгалан һайхан байдалые аршалан хамгаалжа, ами бэеэ хайрлангүй тэмсэгшэдэй урда бидэ һүгэдэхэ ёһотойбди, һүгэдэдэгбди, саашадаашье һүгэдэдэг байхабди. Энэ хадаа бидэнэй нангин уялга.

Гэхэ зуура үдэр бүриимнай ажабайдалда баатар ябадалнууд ушардаг лэ ха юм. Ажал дээрээ гү, али ажабайдалдаа баатар ябадал гаргадаг хүнүүд аргагүй ехэ юумэ хэжэрхибэбди гэжэ өөһэдөөшье һанадаггүй, бидэшье тиигэжэ сэгнэнгүй үнгэрдэгбди. Зүгөөр гүнзэгыгөөр һайса бодомжолжо үзэхэдэ, үнэхөөрөөл баатаршалга байһан байха.

Яруунын аймагай Эгэтэ нютагта Анзысан абгай гэжэ алдаршаһан хүгшэн ажаһуудаг. Саарһан дээрэ бэшэгдэһэн гоё нэрэнь хадаа Дондокова Дарижаб Цыдыповна юм. Энэ хүгшэниие **баатар эхэнэр** гэжэ нэрлэхэ дурамни хүрэнэ. Юундэ?

Энэ хүгшэнэй үбгэн үни хада наһа бараһан байгаа. Ганса басаганиинь басаган хүбүүн хоёртой болоод байтараа, 1954 ондо хүндэ аад, түргэн үбшэндэ нэрбэгдэжэ, наһа бараһан юм. Жарандаа дүтэлһэн хүгшэн хоёр бишыхан зээнэртэеэ үлэшэхэдөө, юуншье гэжэ бодоһон юм ааб? Басаганиинь табатай, хүбүүниинь гурбатай байгаа.

— Хайшан гэхэб? Имэл үйлэтэй байгаа хүн бэзэб. Эдээнэй туханда хүрэхэ гүб, үгы гү — мэдэгдээгүй. Үхэшөө һаамни, зонбурханай ашаар эдэмни муу борьбоео гээжэ, нарата нэгэ үдэр хүл дээрээ гарана ааб даа, — гэжэ тэрэ хэлэһэн байдаг. Минии **бурханай ашаар** гээгүй, зониие бурхан гэжэ нэрлэһэниинь гүнзэгы удхатай. Ядаһан нэгэндээ гараа һарбайжа, тохоногһоонь дүнгэлсэдэг, аха дүүгэй туһаламжа үзүүлдэг совет хүнүүдэй һайхан шэнэ шанар тухай хүгшэн хэлээ ха юм даа. Үнэхөөроошье, нютагай зон үншэн үхибүүдые харалсадаг байгаа. Теэд хүгшэн ядаралда дарагдахагүй, муугаа дурдажа ябаха дурагүй, шанга сэдьхэлтэй хүн байшоо.

— Ганса үхибүүдэй пенси хүлеэгээд, гараа һугсараад һууха аргамгүй. Минии диилэхээр ажал үгэгты. Наһаараа мал хаража, колхоздо хүдэлжэл ябаһан хүнби. Хонишье адуулхаб, — гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ тэрэ хандаһан юм. Тиигэжэ Анзысан абгай хонишон болоһон байгаа.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд хүгшэнэй үндэр наһые хараадаа абажа, һубай хони харуулдаг һэн. Һубайшье хонидто һайн харууһан хэрэгтэй. ажал хадаа ажал һааб даа, нилээхэн тамираа барахаш. Һубай хонид һэн хойнонь ехэнхи сагтань хээрэ гаргажа адуулха хэрэгтэй. Тиимэһээ нажарай шатаама наранда гү, али намарай хара һалхинда, үбэлэй шэмэрүүн жабарта гү, али хабарай хагсуу шуурганда — жэлэй дүрбэн сагта хони дахажа, зузаартараа хүрилһэн шарайтай болошоһон хүгшэниие зон харахадаа хайрлажа, зээнэрынь хэзээшье үндыжэ амаруулха юм ааб даа гэжэ хэлсэдэг һэн.

САГ ЖЭЛНҮҮД ошожол байгаа. Дарижаб Цыдыповнагай гэнтэ мэдэн гэһээ, зээ басаган Гэмаагайнь интернат һургуулида ороһоной һүүлээр хүбүүниинь борьбо дээрээ бордойхожо, хони адуулдаг болошобо. Тиигэһээр хүбүүншье һургуулиин наһанай болоо.

Үхибүүдынь һургуулида һайн һурадаг һэн. Юрэдөө, басагантнай, хүбүүнтнай муу сэгнэлтэ абаа, тоомоо таһараа гэжэ багшанар хүгшэндэ нэгэтэшье гомдоогүй, һургуулида дуудаагүй юм...

Басаган хүбүүн хоёр горитой хонууд болоходоо, наһатай болоһон нагаса эжыгээ хайрлажа, али болохоор хүлыень амаруулха гэжэ оролдодог һэн. Теэд нагаса эжынгээ хуби заяандаа гомдожо, эсэһэн, тулиһан тухайдаа хэлэжэ байхые үхибүүд нэгэтэшье дуулаагүй. Дарижаб Цыдыповна шүдөө хам зуугаад лэ, хонидоо адуулһан зандаал һэн.

Тиигэһээр басаганиинь арбан класс дүүргэбэ. Хонишон гү, али һаалишан болохо тухайдаа тэрэнэйнгээ мэдүүлхэдэ, хүгшэн ухаа алдажа:

— Яяр тулюур хүгшэндэ һаатажа, һураагүй һэм гэжэ һанажа ябаха ааламши? Бишни дан ехээр ган алдаршоо бэшэб. Адуулһан хонидоо адуулаад лэ байхаб. Хүнэй үринэрэй эдлэжэ байдаг эрдэм гээшыень шудалжа турша. Эхэнэр хүн гээшэш. Ямаршье саг болохо. Диплом-яплоом гэгшэ гү — тэрээнгүй һаа, хожомоо ажалгүй һууха саг болохо юм гэлсэгшэ гүбэ. Хүн гээшэ ажал хэнгүй амидарха ёһогүй юм. Яба, һура, — гэжэ нагаса эхэнь зээ басагаяа һурган үгэлөөд, Улаан-Үдэ ябуулаа һэн.

ХОЁР ЖЭЛ болоод, хүбүүн арбадахиие дүүргэбэ. Тиигээд колхоздоо механизатораар хүдэлбэ. Эжынгээ хониндоо хүдэлһөөр ябахадань, арай гэжэ орхиулаа.

Юрэдөө, нилээхэн удаан колхоздо хүдэлөөд, жараяа һайса аладлаад гү, али даландаа шахаһан хойноо пенсидэ хүгшэн гараа һэн. Тиихэдээшье минии һуухагүй, халуун хаһын болоходо, шадаха зэргээрээ колхоздоо туһалхал һанаатай ябадаг һэн. Хонидой нооһо абалгын эхилхэдэ, далайда дуһал нэмэри гэжэ гар хайшаяа баряад, хайшалалгын пункт тээшэ хүнгөөр гэшхэлээд ябашадаг һэн. Зарим нэгэн залхуушагууд хүгшэниие харахадаа, эшэдэһэниинь хүроөд, нюрга һээрэйнгээ шалаһые мэдүүлхэгүй гэжэ оролдодог байгаа. Юундэб гэхэдэ:

— Бэеэ нөөгөөд, яһан байнал гэжэ мяха ургуулаад, үнжэгэн зөөлэн болошоһон яарнуудбта?— гэжэ Анзысан абгай хойшо урагшагүйгөөр хэлэжэрхижэ болохо гэжэ түбэгшөөдэг һэн. Ажал гээшые шанартайханаар хэхэ гэжэ арһа мяхаяа гамнангүй хүдэлдэг байһан хүн тиигэжэ хэлэхэ эрхэтэй бшуу. 1970 ондо — Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо Яруунын аймаг тухай материал бэлдэхэ гэжэ ябахадаа, «Дружба» колхоздо хүрөө һэм. Тэрэ үедэ колхозой түрүүлэгшэ байһан Н. Ю. Намсараев иигэжэ хэлээ һэн:

— Дарижаб Цыдыповна тухай бэшэгты. Хонидтонь хүнһөө үлүү тэжээл үгэдэггүйбди. Теэд хаража байһан хонидынь бүмбэгэрхэнүүд лэ ябадаг. Хонидые харууһалжа шададаг лэ хүн даа...

Өөрөө ажалда бэрхэ хүн гээшэ алибаа залхуу хойрог ябадалые, хэжэ байһан юумэндээ «хоёр нюдэнһөө саашаар» хандадаг хүнүүдые үзэн ядадаг ха юм.

Ная хүрэхэеэ ябаһан аад, тэрэ мүнөөшье хүл хүнгэн зандаа. Даараха хүрэхые мэдэхэгүй, тон шэрхи мяхатай хүн.

— Тэты, ямар хүйтэн юм гээшэб? — гэжэ хэн нэгэнэй хэлээ һаа, тодожо абаад:

— Яагаа миил шуһаяа хүрэшэһэн хүмши? — гэхэ...

Хүбүүнэйнгээ колхоздоо дүрбэн жэл хүдэлөөд байхадань, иигэжэ хэлээ һэн:

— Бишни ажалаа һахяад һуухаб. Намда һанаагаа бү зобо. Яба, һура...

Хэдышье гэдэргээ татагасалдаа һаа, һураха хүсэлынь диилэжэ. Бадмажап хүбүүниинь Буряадай хүдөө ажахын институтдай механизациин факультедтэ ороо һэн. Багаһаа һургаал һайнтай хүбүүн зарим нэгэ нүхэдэйнгөө архи уужа, муу юумэнээр орёолдожо ябахада, һайн инженер боложо гараад, нагаса эжынгээ, гүрэн түрынгөө ашые харюулха гэжэ зорилго урдаа табиһан Бадмажап үсэд нэтэрүүгээр номоо үзэдэг байгаа. Архишье уудаггүй, тамхишье татадаггүй хүбүүе зарим нэгэн «шоо үзэжэ» галхаагаад туршахадаа, хожом дүтэлхэ зүрхэгүй болотороо харюу абадаг һэн. Энэ баһа эжын һургаал.

Ута амаралтадаа, нажартаа ошожо, эжыгээ эрьеэд, һуралсалдаа тархяараа «шунгаһаар» ябатарнь, табан жэл мэдэгдэнгүй үнгэржэ, хүбүүн инженер-механигай диплом хармаанглаад, түрэл колхоздоо нёдондо бусажа ошоо.

Һаяхан хүгшэн Бэшүүрэй аймагай Шэбэртэ нютагһаа бэриие буулгажа, хүбүүгээ хүнэй зэргээр айл болгохом гэжэ хүнхинэмэ ехэ түрэ хээ. Бадмажап Наташа бэри хоёроо урдаа зогсоогоод, бэлэгээ барихадаа:

— Арбагархан жаахан ябаһан хүбүүмни хүнэй зэргэ хүн боложо, иимэ һайхан бэритэй болгобо. Олондоо хүндэтэй, арадтаа абтасатай, гал гуламтыемни дэгжээжэ, ороһониие сайлуулжа, гараһаниие үдэшэжэ байгаарайгты. Хүбүүн бэри хоёртоо гуламтаяа үгэнэ гээшэб, — гэжэ хамагай дуулахаар хэлэхэдэнь, олон хүн уяржа, нюдэнэйнгөө нёлбоһо аршажа һуугаа һэн.

Иигэжэ балшар наһандаа эхэһээ гээгдэжэ үнэшэрһэн зээнэрээ һайнаар хүмүүжүүлээд, ёһотой баатаршалга гаргажа, хүнэй зэргэ хүн болгожо, ажабайдалай үргэн харгыда гаргаһан буурал эхын баяр энэ ха юм даа!

Ц. ДОНДОГОЙ.

БААТАР СЭРЭГШЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэдэ, 19 наһатай Батомунко Лодонов Агын национальна округой «Улаан Одон» колхоздо хүдэлжэ байгаа бэлэй. Нютагайхидынь Улаан Армиин зэргэдэ хэдэн арбаадаараа мордодог һэн. 1942 оной март һарын эхеэр комсомолец Б. Лодонов сэрэгэй албанда татагдаба. Энэ үедэ Эхэ орондомнай айхабтар хүндэ байдал тогтонхой байгаа. Гэбэшье эрэлхэг зоригтой Совет Армиин, сэрэгшэд гайхамшагта баатаршалгануудые харуулан, түрэл оронойнгоо город, һуурин бүхэнэй түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсээ.

Хоёр хоног үнгэрөөд байхада, Батомунко частьдаа ерэнхэй, полковой һургуулида һуралсажа эхилээ һэн. Тэрэнээ дүүргэхэдээ, минометно буугай командир боложо гараба. Удангүй нүхэр Б. Лодонов 321-дэхи стрелково дивизиин бүридэлдэ ороо бэлэй.

1942 оной августда 321-дэхи дивизиинхид эшелондо һуужа, Сталинград шадар бууба. Энэ үедэ Дон, Волго мүрэнүүдэй хоорондохи газарта тэнсэлгүй шанга байлдаан боложо байгаа. Тэдэнэр В. И. Чуйковой ударидадаг суута 62-дохи армиин бүридэлдэ ороод, дайлалдажа эхилбэ.

Тэрэл оной ноябриин 19-нэй һүни миномедой командир Б. Лодонов Сталинградска фронтын сэрэгшэдэй ехэ артиллерийскэ бэлэдхэлдэ хабаадалсаба. Иигэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай тон ехэ тулалдаануудай нэгэн Волго мүрэн дээрэ эхилбэ.

Сталинград шадар фашистнарые бута сохиһоной һүүлдэ Забайкалиин сэрэгшэдэй дайшалхы харгы Ростовой областиин, Донбассай, Украинын, Молдавиин, Белоруссиин. аха дүү Польшын газар дээгүүр үнгэрөөд, фашистнарай уурхай болохо Берлиндэ түгэсэбэ.

Эхэ оромнай Б. Лодоновой дайшалхы габьяае үндэрөөр сэгнээ һэн. Сталинград шадархи тулалдаанда тэрэ «Эрэлхэг габьяагай түлөө» гэһэн медаляар, Хойто Донец гол шадар Батомунко Лодонов Улаан Одоной орденоор шагнагдаба. Удаалуулан Б. Лодоновой миномедой расчедой гэшүүд Днепр мүрэниие гаталха тулалдаанда хабаадаа һэн. Манай сэрэгэй артиллеристнүүд болон минометчигуудай шанга добтолго доро ябаган сэрэг Днепр мүрэниие гаталжа эхилбэ. Дайсад бүхы шадалаараа эсэргүүсэнэ. Гэнтэ тэдэнэй буугай хажууда томо һомон тэһэржэ. Лодоновой олонхи дайшалхы нүхэдынь баатарлигаар наһа бараба. Харин расчедой командир Б. Лодоновой 1 метр шорой доро булуулшоод хэбтэһыень, улаан сэрэгшэд абараа һэн. Энэ тулалдаанда баатар габьяа харуулһанайнгаа түлөө ахалагша сержант Б. Лодонов Алдар Солын III шатын ордендо хүртөө бэлэй.

1944 оной апрель һарада совет сэрэгшэд Одессые сулөөлбэ. Мүн баһа эндэшье дайсан шадаха зэргээрээ эсэргүүсэбэ.

ХЭНШЬЕ, ЮУНШЬЕ
МАРТАГДАХАГҮЙ

Дайсанай сэрэгшэдые, техникэ усадхалгада Лодоновой расчет айхабтар ехэ үүргэ дүүргээ. Тиигэжэ нүхэр Батомунко Лодонов Алдар Солын II шатын орденоор шагнагдаба. Энэмнай баатар хүбүүнэй дүрбэдэхи дайшалхы шагналынь бэлэй.

Дайнай хүшэр хүндэ зам гаталһан Батомунко Илалтын үдэрые зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн угтаа бэлэй. Тэрэ үдэр Забайкалиин табан гвардеец хүбүүд Берлинэй Бранденбургска үүдэнэй дэргэдэ дүрэеэ буулгуулаа һэн. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, Дугарон, Лодонов, Викулов, Балданжапов, Рабжаев гэгшэд байгаа. Энэ фото-зураг оронноймнай олон хүнүүд мэдэхэ байха. Юуб гэбэл, энэ зураг «Огонек» журналай хуудаһанда толилогдоо юм.

Дайнай дүүрэхэ багта нүхэр Б. Лодонов үшөө нэгэ Алдар Солын орденоор шагнагдаһан байгаа. Теэд тэрэ орденийнь II шатын гэжэ байшоо. Мүнөө үедэ энэ хэрэг элирхэйрүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдана.

1947 оной апрель һарада ахалагша сержант Лодонов түрэл нютагаа бусаһаар лэ, Эхэ ороноо хүгжөөлгэдэ хубитаяа оруулжа эхилээ. Тэрэ ВЛКСМ-эй Могойтын райкомой таһагые даагшаар, сельскэ Соведэй түрүүлэгшээр, «Улаан Одон» колхозойнгоо парторгоор хүдэлөө. Мүнөө Батомунко 54-тэй. Тэрэ гуша гаран жэлэй туршада түрэл. колхоздоо хүдэлнэ. Залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг юм.

О. ЦЫБИКОВ.

АЖАЛШАДТА АЙЛШАЛНА

Байгша һарын турша соо манай республикада холоһоо ерэһэн артистнарай концертнүүд боложо байна. Тэдэнэй заримыень тоолобол, уласхоорондын конкурсын лауреат, пианист Александр Бахчиев Гусиноозерск хотын ажалшадта, шахтернуудта, ГРЭС-эй барилгашадта концертнүүдые харуулаа. Азербайджанай ССР-һээ ерэһэн «Поющие чинары» гэжэ нэрэтэй вокально-инструментальна ансамбль Сэлэнгын ЦКК-да, Загарай, Ивалга тосхонуудта, ЛВРЗ-гэй, авиазаводой хүдэлмэришэдэй урда наадаяа харуулжа, харагшадай магтаалда хүртэһэн байна.

Г. КУЛАГИНА.

ТААБАРИНУУД

Түшэгэнэһэн зүрхэтэй,
Үлхэлдэһэн шүдэтэй,
Мэрээд турьядаг,
Хэршээд унагаадаг
(Электро-хюрөө).

Эли газарта үлгөөтэй
байдаг,
Элдэбын һонин үбэртэжэл
байдаг.
(Почтын хайрсаг)

Шодон гадаһан тэнгэри
хадхаа,
Һонин зугаа хингээр
дамжуулаа
(Телебашни)

Хайр бишыхан шумбуудай
Шугам дахаад шурьюулна,
Хэбэрэг нэбтэ елүүхэй
Хэршэгдээд, хаха зүһүүлнэ
(Шэл зүһэдэг алмаз).

Түмэр бүһөөр бүһэлөөтэй,
Тэбэрилдэһэн хабтаахайнууд,
Тэнзыштэрээ эдеэлэнхэй
Түхэреэлдэһэн хабтаахайнууд
(Модон боошхо)

Тохир-бохир ханхинаһан
түмэр,
Арма-тарма модохирһон
шүдэн,
Һалаа-малаа шоро модон
(Хажуур, тармуур, аса)

Б. НАМСАРАЙН.

Цыдып ***ЦЫРЕНДОРЖИЕВ***

УЯНГАТА ШҮЛЭГҮҮД

Юундэб гэнтэ,
сагаараа бэшэ,
сахилзаараа бэшэ, —
Юрэ бусын бодолнууд ерэнэ.
Сагынь богонёор.
болзорынь түргэнөөр
Холшорхон наһам һанагдана.
Һаншаг сайгаад,
Һаналаа сэсые үзэһэндэл
Ошоһон жэлнүүд
Одоол һайханаар харагдана.
Орьёл өөдэ
Абиран гараад эсэһэндэл
Һаналайм харгы
Һабагшаа алдан манарна...
Шүтэл минии
шүлэгүүд, шүлэгүүд,
Шүдхэр абаг, хамаагүй!
Шуһанайм урдасын
Шолмос галтай нэгэдэн,
Арюун энэ
Алтан дэлхэйн татасаар,
Алаг зүрхэнэйм
Аялга дуугаар мүндэлыт!
Жэгдээр ябаһан
Жэлэй субаса һандарган,
Жэгтэй һонин
Жэгүүр хүсэ эдлэн,
Мүнхэ наһа
Мүрлэн олоод зэдэлыт,
Үмхи намһаа
Үйлөө харлаг, зугадыт!
Имэл ха юм
Ухаан бодолой дээжэ,
Ирагуу дуунай
Урихан уянгын дээжэ.
Сээжым оёорһоо
Сэгээн толоор ялараад,
Сая олоной
Сэдьхэлдэнь ошотон суурялаад,
Үмхи ээеэ
Үргэжэ дээшэнь зэдэлээд,
Үгы болон,
Үй тооһон болоходонь,
Үгын хүсөөр
Үнгэтэ наһынь залгаан.
Мүнхэ галаар
Мүр сарааень гэрэлтүүлхэл...
Үгы.
Боли.
Хэмжүүр алдаһан зүрхэн.
Энэ соло
Эльгэ зүрхым татанагүй.
Юрэл мүнөө
Юрэ бусын бодолоор,
Намда үгтэһэн
Нармай һайхан бэлигээр
Налгай урин
Мүнхэ бэшэ хүнүүдтэе
Сээжэ соомни
Сэсэглэн байгаа мэдэрэлээ
Шүлэгэй мүрөөр
Шүтэн хэлэхээ эрмэлзээд.
Һүнн дунда
Һэргэжэ нойроо мартаад,
Гуурһаа барин,
Гэрэлтэй һанаанда абтанаб...
Сагаараа бэшэ,
сахилзаараа бэшэ,
Юундэ гэнтэ мүнөө
Юрэ бусын бодол ерэнэб?
Солын түлөө,
алдарай түлөө
шүлэгөө
Сасан нэгэтэ омогорхоо һаа...
Үгы!
Үмхи хүнэй аймхай һанаан.
Үлбэр бодолой дээрэлхүү шаһаан
Уран үгын хани бэшэл,
Ургы наһанай харгы бэшэл.
Имэл бодолой шэдитэ хүсөөр,
Шүлэгшын нэрэ мүнхэрдэг ёһотой.
Имэл бодолой сэсэн шэдеэр,
Шүтэлэй бэелэл ерэдэг ёһотой!

***

Һанагдаа, мэдэрэгдээ, дурлагдаа...
Һаналай бэелһэн зоргондо
Һаруулхан баяр соош умбагдаа.
Һэрюухэн гуниг соош гажарагдаа...
Гушаадхан наһанайм сэсэн һаань,
Гүнзэгы бодолоор батажан,
Зэрлиг зүрхэнэй хуушаараал һаань,
Дуранай галаар далижан,
Үнгэрһэн дуран, нүхэсэл гү?
Үнгэрһэн һанал, мэдэрэл гү?
Үльгэрөөр шүлэглэн дуулаха
Үреэлтэ хүсэмни болохо һэн..
Һанагдаа, дурлагдаа, мэдэрэгдээ...
Һайхан наһанай зоргондо
Һаналай таляан соо умбагдаа,
Һэшхэлэй зэмэлэл соош гажарагдаа..
Хэзээ һэм?
Хаана һэм?
Яагаад һэм?
Хүүен носоһон түүдэг соо
Хүбүүн наһанай сэбэрэй
Шандаруу болон шатаһые
Гүлмэр зүрхэнэй алдаһаниинь,
Шүүдэрэй наһа наһалһан
Түрүүшын дуранай ошоходонь.
Түлгүү холшор сэдьхэлэй
Зоболон соогоо галдаһаниинь,
Гушаадхан наһанай сэсэн һаань,
Шүлэгэйм уянгаар зэдэлхэ һэн...
Һанагдаа, мэдэрэгдээ, дурлагдаа...
Үнгэрэн ороо гэнэ гүш
Үерэй таляан эрьедэе
Һаналаар халиһан зүрхэмни?
Үгы, үгы, үгы даа.
Үшөөл зурына зүрхэмни
Үнгэрэн ошоһон үе руу.
Үгы, үгы, үгы даа.
Һаруул энэ дэлхэй дээр
Баяр, гуниг, зоболоп
Һэлгэсын ёһоор ерэхэл
Һанагдаха, мэдэрэгдэн дурлагдахал!
Шүлэгэй таляан соо умбагдахал...

ОЮУН БЭЛИГ—ЭРЭЛХЭГ ЗОРИГ

АГУУЕХЭ аяншалагша Христофор Колумбын Испаниин эрьеһээ урдань оройдоо мэдэгдээгүй Инди гэжэ газарые бэдэрхэеэ тамаран гараһанһаань хойшо 500 жэл шахуу үнгэршэбэ. Тэрэ дэлхэйе тойрон тамараад. танигдаагүй гүрэниие нээхэб гэжэ найдаһан байгаа. Зүгөөр Христофор Колумб тамаралгада гарахадаа, тэрэнэй харгы зам дээрэ Америкэ гэжэ нэрэтэй түби бии гэжэ ойндоошье оруулаагүй бэлэй. Удаан тамарһанайнгаа һүүлдэ газар харахадаа, тэрэ Индиие нээбэб гэжэ тоолоо һэн. Харин тэндэхи хүнүүдые индеецүүд гэжэ нэрлээ.

Удангүй Колумб гэртээ бусаад, ямаршье алдар сологүй, үлэн хооһон байдалһаа наһа бараа һэн. Айхабтар ехэ географическа нээлтэ хээб гэжэ тэрэ үхэн үхэтэрөө мэдээгүй. Һүүлдэнь Америкэ тухай эли болоходонь тэрээн руу хүнүүд субажа эхилээ бэлэй. Ондоо түбиһөө ерэһэн хүнүүдые индеецүүд һайнаар угтаа. Тэдэнэр газараа, хубсаһа хунараа, эдихэ хоолоо, алта мүнгэеэ һая ерэгшэдтэй хубаалдаа. Теэд тэдэнь хабарай үер шэнгеэр ерэжэл, ерэжэл байгаа. Шэнэ ерэгшэд түргөөр баяжахын тула индеецүүдэй гэр байрыень һандаажа, тэдэниие өөһэдынь газар дээрэһээ намнажа эхилээ.

Тэрэ гэһээр 300 жэл шахуу үнгэрөө. Гэбэшье, мүнөө болотор индеецүүд намнуулжа, хашуулжа, хардуулжа ябадаг. Зүгөөр номууд болон фильмүүд соо тад ондоогоор харуулагдадаг байгаа. Индеецүүд сагаан арһатанай хойноһоо агнуури хэжэ, тэдэниие баряад, зобоожо байһаар харуулдаг һэн.

Америкын түрүү үзэлтэй уран зохёолшод Джеймс Фенимор Купер, Томас Майн Рид, Сат-Окх, Анна Юрген болон бусад өөһэдынгөө зохёолнууд соо индеецүүдэй үнэнхэ ажабайдал сэдьхэл хүдэлгэмөөр зураглажа шадаа.

1965 ондо Германиин Демократическа Республикын «ДЕФА» гэжэ нэрэтэй киностуди «улаан арһатанай» ажабайдалые зүбөөр харуулха гэжэ һэдэлгэ гаргаад, тэдээндэ зорюулһан олон тоото фильмүүдые буулгаа. Эдэ фильмүүдэй гол ролиие Югославиин киноактер Гойко Митич наададаг байна.

Гойко Митич гэжэ хэн гээшэб? Тэрэ Белградта бэсын тамир хүмүүжүүлгын институт дүүргээд, удаань театральна студида һураа. Тэрэнэйнгээ һүүлээр Гойко Митич «Верная рука — друг индейцев», «Виннету — вождь апачей», «Сокровище Серебряного озера», «Виннету—сын Инчу-Чуна» гэһэн фильмүүдтэ буулгуулһан юм. Эдэ фильмүүдые Баруун Германиин болон Югославиин кинематографистнууд хамтаран табиһан байна. 1965 ондо Гойко Митичэй ажаһуудаг Белград хотодо «ДЕФА» киностудиинхид ерэжэ, индеецүүд тухай түрүүшынгээ фильм буулгажа эхилээ һэн. Тэрэ фильмэнь «Сыновья Большой Медведицы» гэжэ нэрэтэй бэлэй. Тус фильмын режиссер Йозеф Мах, оператор Ярослав Тузар гэгшэд Гойко Митичые фильмынгээ гол рольдо наадахыень уриһан байна.

Би суута артистые 1968 ондо «След Сокола» гэжэ фильм соо хараа һэм. Хахад жэл болоод, тэрэ фильмын үргэлжэлэлынь «Белые волки» гэжэ нэрэтэйгээр экранда харуулагдаа бэлэй. Артист айхабтар һайнаар өөрынгөө роль, наадажа, сэдьхэлдэмни баяр түрүүлээ. Гойко Митич тухай материал суглуулжа эхилээб. Тиихэдээ тэрэ «Чингачкук — Большой Змей», «Оцеола», «Текумзе», «Апачи», «Ульзана», «Братья по крови» гэһэн фильмүүдтэ гол рольнуудые гүйсэдхэһэн байна гэжэ мэдэхэ болооб.

Бүри һаяхан Гойко Митич «Я хочу вас видеть» гэһэн фильмдэ буулгуулаа. Энэ фильм Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үе харуулна. Фильмдэ ГДР-эй, СССР-эй, Болгариин артистнар наадаһан байна. Тус фильм һаяар харуулагдаха.

Би Гойко Митичтэй бэшэг бэшэлсэнэб. Тэрэнэй бэлиг шадабари улам һалбаржа байна гэжэ хэлэхээр байна.

А. КОННИКОВ,
Улаан-Үдын 40-дэхи һургуулиин 10-дахи классай һурагша.

Дашираб
БАТОЖАБ

· Мэдээжэ совет
хёолшо, СССР-эй
хёолшодой холб
шүүн, драматург
Даширабдан Б
удаан саг соо хү
шэлһэнэй һүүлдэ
лохоёо ябатараа,
сентябриин 23-да
раба.

Даширабдан Б
1921 оной август
Агын Буряадай на
округой Догой то
рэһэн юм. Эдир
хадаа Буряадай
түрүүшын декадые
тэрэниие Москвада
он) үнгэргэхэ
баадаһан, тэрэ
шо өөрынгөө хуби
кусство болон
тай батаар холбо

Д. Батожабай
ноо хамгаалгын
дайнай үедэ холуу
жэ бомбодохо ави
рэгэй летчик бай
фронт дээрэ да
юм.

Драматург,
олон зүжэгүүдэй,
дээрэхи галнууд»
сохилго» гэжэ
дээжэ комединүүд
гээд Д. Батожабай
хойто тээхи жэлнү
дээжэ болоо һэн.

Д. Батожабай
А. М. Горькиин
Литературна инсти
гээ һэн. Тэндэ сту
хадаа, «Сэсэн С
поэмэ, «Мосф
Свердловско ки
табиһан «Адуушан
ба «Алтан гэр»
фильмнүүдэй сцена
мүн «Барометр шү
руулна» гэһэн
волюционно драм
бэлэй.

Тэрэнэй бэшэһэ
орон дотор, мүн х
на олондо мэдээжэ
«Төөригдэһэн хуби
гэжэ түрүүшын б
логи олон үндэһэ
совет литературые
хэрэгтэ ехэ хубита
болоһон байна.

Д. Батожабай
жэлнүүдтэ Х. Н
нэрэмжэтэ буряад
академическэ теа
ратурна таһагые
хүдэлмэрилхэдөө,
сагта хабаатай
зүжэгүүдые, тууж
сказуудые, «Уулы
дүүд» гэжэ рома
Д. Батожабайн о
СССР-эй ба буса
дай арадуудай
дээрэ оршуулагда

Эхэ оромнай
уран зохёолшын
дэрөөр сэгнэжэ
Ажалай Улаан Т
ноор, медальнууд
һан байна.

Энэрхы сэдьхэ
шэ уран зохёол
ционалист, эрхим
ширабдан Батож
дурасхаал тэрэ
шадабариие үнд
дэг бүхы хүнүү
сэдьхэлдэ олон
дэ һанагдажа ябах

А. У. Модогоев
Семенов, В. Б.
К. М. Продайвода
Баднев, С. В
М. М. Гаськов,
хосоев, Д. Т. Ц
Н. Г. Дамдинов, Д
сараев, И. К.
Ц. А. Балбаров
Найдаков, Н. Г.
С. С. Цырендорж
Ямпилов, Д-Н.
Л. Л. Линховоин.

Редакторай
И. Р. ОЧИР

Буряадай АССР
зохёолшодой
«Байгал» журна
цинн, Буряадай
Журналистнуудай
ной, Буряадай
лэй, Х. Намсарае
жэтэ буряад др
демическэ театр
мэрилэгшэд мэд
уран зохёолшо
Даширабд
БАТОЖАБ
удаан саг соо
шэлжэ, наһа
дашарамдуулан,
лэдэ, түрэлхидтэ,
гүнзэгы шанала

Уран зохёолшо
Даширабд
БАТОЖАБ
хүндөөр үбшэлж
раһантай даш
«Буряад үнэн»
дакциин хүдэ
гэр бүлынхидтэн
тэнь гүнзэгы ша
дүүлнэ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1977 оной сентябриин 24. ☐ 4-дэхи хуудаһан ☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н 0253